

139. Keskiviikkona 7 päivänä joulukuuta 1994

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotukset laeiksi ennakoperintälain ja arvonnäisäverolain 1 §:n muuttamisesta 5711

Hallituksen esitys n:o 126
Toivomusaloitteet n:ot 16/1993 vp ja 19
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 74

2) Ehdotus laiksi Valtionrautateiden muuttamisesta osakeyhtiöksi 5712

Hallituksen esitys n:o 224
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 16

3) Ehdotus laiksi valtion rataverkosta, radanpidosta ja rataverkon käytöstä 5713

Hallituksen esitys n:o 225
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 17

4) Ehdotus laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta 5714

Hallituksen esitys n:o 8
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 22

5) Ehdotukset alkoholilaeiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 5715

Hallituksen esitys n:o 119
Lakialoitteet n:ot 104/1991 vp ja 77
Toivomusaloitteet n:ot 1020, 1044, 1117, 1130, 1132, 1141, 1157, 1205, 1206 ja 1306/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 32
Suuren valiokunnan mietintö n:o 3

Ainoa käsittely:

6) Ehdotus vuoden 1994 kolmanneksi lisätalousarvioksi 5717

Hallituksen esitys n:o 220
Lisätalousarvioaloitteet n:ot 49—62
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 76

7) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1995 5744

Hallituksen esitys n:o 153
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus laiksi valtion kiinteistölaistoksesta ”

Hallituksen esitys n:o 214
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78

9) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta 5746

Hallituksen esitys n:o 238
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 37

10) Ehdotus laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 205
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 37

11) Ehdotus laiksi terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista ”

Hallituksen esitys n:o 266
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 38

12) Ehdotus laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta 5746

Hallituksen esitys n:o 271
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 39

13) Ehdotus laiksi säteilylain muuttamisesta 5748

Hallituksen esitys n:o 270
Työasiainvaltiokunnan mietintö n:o 8

14) Ehdotus laiksi palkkaturvalain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 303
Työasiainvaltiokunnan mietintö n:o 9

15) Ehdotus laiksi jätelain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 305
Ympäristövaltiokunnan mietintö n:o 13

Pöydällepanoa varten esitellään:

16) Valtiovarainvaltiokunnan mietintö n:o 79 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräistä ajoneuvoista suoritettavasta ajoneuvoverosta annetun lain 5 ja 11 §:n muuttamisesta ja 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 160) 5749

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Peltari.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Aho E., Andersson, Anttila S-L., Björkenheim, Iivari, Isohookana Asunmaa, Jouppila, Kanerva, Koistinen, Korva, Kuuskoski, Lahikainen, Laukkanen V., Laurila, Lipponen, Myller, Nyby, Pietikäinen S., Rajamäki, Rehn E., Rinne, Rusanen, Salolainen, Savolainen, Toivonen, Tuomioja, Viljanen, Vistbacka ja Westerlund.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Westerlund.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat E. Aho, S-L. Anttila, Kanerva, E. Rehn, Rusanen ja Salolainen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Rajamäki, Savolainen ja Westerlund, tästä ja huomista päivästä sairauden vuoksi ed. V. Laukkanen, virkatehtävien vuoksi edustajat Myller ja Norrback sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Iivari ja Tuomioja, tämän kuun 9 päivään sairauden vuoksi edustajat Rinne ja Vistbacka sekä virkatehtävien vuoksi ed. S. Pietikäinen, tämän kuun 10 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Koistinen ja Lahikainen, tämän kuun 12 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Nyby sekä tämän kuun 16 päivään sairauden vuoksi ed. Andersson.

Eta-yhdentymisasiat

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että valtioneuvoston 1.12.1994 päivätyllä kirjelmällä ovat puhemiehelle saapuneet valtioväijärjestyksen 54 a §:ssä tarkoitettut yhdentymisasiat n:ot 32 ja 33.

Yhdentymisasioiden n:ot 32 ja 33 ennakkoäsitteilyyn lähettäminen

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että puhemies on tänään toimittanut saapuneiksi ilmoitetut yhdentymisasiat eli ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston direktiiviksi työntekijöiden lähettämisestä toiseen maahan palveluja tarjottaessa, yhdentymisasiat n:o 32, ja ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston direktiiviksi koskien tiettyjen työsuhteiden ehtoja ja ehdotuksen neuvoston tiettyjä työsuhteita ja kilpailun vääristymiä koskeva direktiiviksi, yhdentymisasiat n:o 33, ennakkolisesti käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle työasiainvaltiokunnan on annettava lausunto.

Lakialoitteen n:o 8/1993 vp siirto

Toinen varapuhemies: Lakialoite n:o 8/1993 vp, joka sisältää ehdotuksen laiksi ydinenergialain muuttamisesta, on 23 päivänä maaliskuuta 1993 lähetetty talousvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että mainittu aloite siirrettäisiin ympäristövaliokuntaan, jossa on käsiteltävänä hallituksen esitys n:o 295 laiksi ydinenergialain muuttamisesta.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:**1) Ehdotukset laeiksi ennakkoperintälain ja arvonlisäverolain 1 §:n muuttamisesta**

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 126
Toivomusaloitteet n:ot 16/1993 vp ja 19
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 74

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime maanantaina pidetyssä täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Backman ed. Apukan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Backman ed. Apukan kannattamana ehdottanut vastalauseeseen sisältyvää perustelulausemaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Toinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila U., Antvuori, Aula, Biaudet, Donner, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Ihämäki, Jansson, Jokiniemi, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kempainen, Kivelä, Kohijoki, Komi, Korkea-oja, Korteniemi, Koski, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Lepänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Moilanen, Morri, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Näsi, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Piha, Puhakka, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Ryyänen, Rätty, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Suhonen, Taina, Takala, Tiuri, Turunen, Ukkola, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Väyrynen, Zyskiewicz ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Alho, Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Hacklin, Halonen, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Metsämäki, Muttilainen, Ojala A., Ojala O., Paasio, Polvi, Polvinen, Puisto, Ranta, Rask, Rimmi, Roos J., Roos T., Rönnholm, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Andersson, Anttila S-L., Björkenheim, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jouppila, Kanerva, Koistinen, Korva, Kuuskoski, Lahikainen, Laukkanen V., Laurila, Lipponen, Myller, Nyby, Ollila, Paakkinen, Pelttari, Pietikäinen S., Rajamäki, Rehn E., Riihijärvi, Rinne, Rusanen, Salolainen, Savolainen, Toivonen, Tuomi-oja, Viljanen, Vistbacka ja Westerlund.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 56 ei-ääntä; poissa 33. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Backmanin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 110 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 34. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi Valtionrautateiden muuttamisesta osakeyhtiöksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 224
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 16

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime maanantaina pidetyssä täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Tennilä ed. Laineen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Tennilä ed. Laineen kannattamana ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin: ”Eduskunta edellyttää, että VR pitää tarvittaessa valtion tuella yllä junaliikennettä koko maassa, että rataverkkoa kehitetään myös maan harvaanasutussa osassa ja että VR kalustohankinnoillaan edistää oman maan työllisyyttä ja alueellista tasapainoista kehitystä.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Toinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Anttila U., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Biaudet, Donner, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Ihämäki, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaari-lahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kivelä, Kohijoki, Komi, Korkea-oja, Korteniemi, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kääriäinen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Moilanen, Morri, Muttilainen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Näsi, Ojala A., Ollila, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Piha, Puhakka, Puisto, Pura, Pykäläinen, Ranta, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Roos T., Rossi, Ryytänen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Skinnari, Suhola, Suhonen, Taina, Takala, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Väyrynen, Zyskiewicz ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Apukka, Astala, Helle, Jurva, Korhonen, Laakkonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Mäkipää, Ojala O., Polvi, Polvinen, Pulliainen, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Roos J., Seppänen,

Stenius-Kaukonen, Tennilä, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

”Tyhjää” äänestää ed. Hiltunen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Alaranta, Andersson, Anttila S-L., Björkenheim, Hacklin, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jouppila, Kanerva, Koistinen, Korva, Kuuskoski, Lahikainen, Laukkanen V., Laurila, Lipponen, Myller, Nyby, Paakkinen, Pelttari, Pietikäinen S., Rajamäki, Rehn E., Rinne, Rusanen, Salolainen, Savolainen, Toivonen, Tuomioja, Urpilainen, Viljanen, Vistbacka ja Westerlund.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 134 jaa- ja 30 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 34. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Tennilän ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 71 ei-ääntä; poissa 35. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi valtion rataverkosta, radanpidosta ja rataverkon käytöstä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 225
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 17

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime maanantain täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Tennilä ed. Laineen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, Anttila U., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Biaudet, Donner, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Ihämäki, Jansson, Jokiniemi, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kankaanmäki, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kivelä, Kohijoki, Komi, Korkea-osa, Korteniemi, Koskinen, Kuitinen, Kääriäinen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laitinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Mattila, Metsämäki, Moilanen, Morri, Muttilainen, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Näsi, Ojala A., Ollila, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Piha, Puhakka, Puisto, Pura, Pykäläinen, Ranta, Rask, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Roos J., Roos T., Rossi, Ryyänen, Rätty, Rönnholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Skinnari, Suholä, Suhonen, Taina, Takala, Tiuri, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö, Väyrynen, Zyskiewicz ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Apukka, Astala, Helle, Jurva, Korhonen, Laakkonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Leppänen P., Mäkipää, Ojala O., Polvi, Polvi-

nen, Pulliainen, Riihijärvi, Rimmi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Vähäkangas ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Andersson, Anttila S-L., Björkenheim, Hiltunen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jouppila, Kanerva, Koistinen, Korva, Koski, Kuuskoski, Lahikainen, Laukkanen V., Laurila, Lipponen, Markkula, Myller, Nyby, Paakkinen, Pelttari, Pietikäinen S., Rajamäki, Rehn E., Rinne, Rusanen, Salolainen, Savolainen, Toivonen, Tuomioja, Urpilainen, Viljanen, Vistbacka ja Westerlund.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 140 jaa- ja 23 ei-ääntä; poissa 36. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 8

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 22

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime perjantaina pidetyssä täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Astala ed. Tykkyläisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Antvuori, Aula, Biaudet, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Ihämäki, Jansson, Jokiniemi, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemppainen, Kivelä, Kohijoki, Komi, Korkea-osa, Korteniemi, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Moilanen, Morri, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Piha, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Ryytänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Suhonen, Taina, Takala, Tiuri, Turunen, Ukola, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Väyrynen, Zyskiewicz ja Ääri.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Alho, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Roos J., Roos T., Rätty, Rönholm, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Andersson, Anttila S-L., Björkenheim, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jouppila, Kanerva, Koistinen, Korva, Koski, Kuuskoski, Lahikainen, Laukkanen V., Laurila, Lipponen, Myller, Nyby, Paakkinen, Pelttari, Pietikäinen S., Rajamäki, Rehn E., Rinne, Rusanen, Salolainen, Savolainen, Toivonen, Tuomioja, Viljanen, Vistbacka ja Westerlund.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 66 ei-ääntä; poissa 33. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset alkoholilaksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely, ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 119

Lakialoitteet n:ot 104/1991 vp ja 77

Toivomusaloitteet n:ot 1020, 1044, 1117, 1130, 1132, 1141, 1157, 1205, 1206 ja 1306/1991 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 32

Suuren valiokunnan mietintö n:o 3

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime maanantaina pidetyssä täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Haavisto ed. Pykäläisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Hyväksyessään alkoholilakia koskevan uudistuksen eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lain toteutumista käytännössä ja valmistelee seurannasta saatujen kokemusten perusteella kokeilun mietojen viinien ottamisesta vähittäismyyntiin elintarvikeliikkeissä."

Ed. O. Ojala on ed. Laineen kannattamana tehnyt kaksi perustelulausumaehdotusta:

1) "Uudistettu alkoholilainsäädäntö merkitsee suurta muutosta alkoholiasian hallinnossa, lupakäytännössä ja lainsäädännön valvonnassa. Lupakäytännössä huomiota tulee kiinnittää toiminnan asianmukaisuuden lisäksi elinkeinonharjoittajien tasapuoliseen kohteluun maan eri osissa. Samoin on seurattava valvontaorganisaation toiminnan tarkoituksenmukaisuutta. Hallintoa on tarpeen mukaan uudistettava siten, että se tukee alkoholipolitiikan terveystavoitteita."

2) "Eduskunta edellyttää, että Alkon hallintoneuvoston tulee alkoholilainsäädännön uudistuksen jälkeen kiinteästi seurata alkoholitutkimusta, alkoholiolojen kehitystä, alkoholin käytöstä aiheutuvia haittoja koskevaa tiedotusta, valistusta ja muuta alkoholia koskevaa terveystiedotusta."

Ed. Laine on ed. Pykäläisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkoin muun muassa mainontaa ja anniskelulupien myöntämistä koskevien lainsäädäntömuutosten vaikutuksia maamme alkoholiolojen kehitykseen pitäen tavoitteena Maailman terveysjärjestön suositusten mukaisesti alkoholin kulutuksen ja sen aiheuttamien haittojen vähentämistä."

Ed. Kempainen on ed. Alarannan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Käsiteltävänä oleva alkoholilaki ja siihen eduskunnassa tehdyt muutokset, erityisesti mainoskiellon kumoaminen ja vähittäismyyntiin muutokset, muuttavat oleellisella tavalla suomalaista alkoholipolitiikkaa. Tehokkaimmat alkoholipoliittiset keinot, vaikuttaminen alkoholin saatavuuteen ja hintaan, heikkenevät. Niiden tilalle ei ole tulossa yhtä tehokkaita välineitä. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tiiviisti alkoholipolitiikan muutoksen vaikutuksia, tekee nopeasti arvion muutoksen pitkäaikaisvaikutuksista ja tuo tarvittavat lakimuutosesitykset nopeasti eduskunnan käsiteltäväksi."

Ed. Kankaanniemi on tehnyt kolme perustelulausumaehdotusta, joista 1) ehdotuksen ed. Pykäläisen sekä 2) ja 3) ehdotuksen ed. Laakkosen kannattamana:

1) "Maailman terveysjärjestön Who:n Terveystietä kaikille vuoteen 2000 -ohjelma ja Who:n Euroopan aluekomitean niin sanottu Euroopan alkoholiohjelma kehottavat alentamaan alkoholin kulutusta 25 prosentilla vuoteen 2000 mennessä erityisesti terveyshaittojen vähentämiseksi kaikissa jäsenmaissa. Tähän perustuen eduskunta edellyttää, että hallitus laatii pikaisesti kansallisen ohjelman, jolla pyritään Who:n asettamaan tavoitteeseen."

2) "Eduskunta edellyttää, että hallitus osoittaa tuotevalvontakeskukselle ja lääninhallituksille riittävät voimavarat niille siirtyvien lupa-, valvonta- ja muiden viranomaistehtävien tehokasta hoitamista varten."

3) "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa tarkasti uudistettujen säännösten tarkoituksenmukaisuutta alkoholiasioiden hallinnossa, lupakäytännössä ja lainsäädännön valvonnassa. Eduskunta edellyttää, että tarvittaessa alkoholilainsäädännöstä johtuvat paikallis- ja aluetason viranomaistehtävät siirretään kunnallisten viranomaisten vastuulle tehtävien tehokkaan hoidon takaamiseksi ja yhteistyön edellytysten varmistamiseksi muun muassa kuntien terveys-, sosiaali-, nuoriso- ja koulutoimen kanssa, kuitenkin

kin niin, että kunnille korvataan syntyvät lisäkustannukset.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Ed. Kempaisen ehdotus on jätetty keskuskansliaan eduskunnan työjärjestyksen 44 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen. Koska näin on tapahtunut lentoliikenteen myöhästymisen takia, katsotaan voitaneen esitellä ehdotuksen äänestettäväksi.

Toisessa käsittelyssä päätetyt hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—7. lakiehdotus sekä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen mietinnössä ehdotetut 8. ja 9. lakiehdotus hyväksytään.

Eduskunta pysyy toisessa käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Lopuksi päätetään perusteluja koskevista ehdotuksista. Ed. Kankaanniemen 1) ehdotus ja ed. Laineen ehdotus ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan. Muut ehdotukset ovat erillisiä, joten niistä äänestetään erikseen mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätökset:

1) Äänestys ed. Laineen ehdotuksen ja ed. Kankaanniemen 1) ehdotuksen välillä.

Ed. Laineen ehdotus ”jaa”, ed. Kankaanniemen 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 39 ei-ääntä, 18 tyhjää; poissa 38. (Ään. 7)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Laineen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Laineen ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö ”jaa”, ed. Laineen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 82 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Laineen ehdotuksen.

Äänestys ed. Haaviston ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Haaviston ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 41 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. O. Ojalan 1) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. O. Ojalan 1) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 89 jaa- ja 72 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. O. Ojalan 2) ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. O. Ojalan 2) ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 97 jaa- ja 63 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 37. (Ään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Ed. Westerlund merkitään läsnä olevaksi.

Äänestys ed. Kempaisen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Kempaisen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 84 jaa- ja 74 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 37. (Ään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen 2) ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Kankaanniemen 2) ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 57 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Kankaanniemen 3) ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Kankaanniemen 3) ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 128 jaa- ja 33 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 37. (Ään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveystalouden ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus vuoden 1994 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 220

Lisätalousarvioaloitteet n:ot 49—62

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 76

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 76.

Ensin sallitaan yleiskeskustelu lisätalousarvioesityksestä kokonaisuudessaan. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ehdotusten tekemistä varten ensin menot pääluokittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen, sitten tulot osastoittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen, sen jälkeen mietinnössä oleva talousarvion tasapainoa koskeva lausuma, sen jälkeen lisätalousarvion yleisperusteluiksi tarkoitetut lausumaehdotukset sekä lopuksi mietinnön toinen ponsi, joka koskee lisätalousarvioaloitteiden hylkäämistä, ja kolmas ponsi, joka koskee lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista. Yleiskeskustelua pääluokista, osastoista tai yleisperusteluista ei enää sallita, vaan ainoastaan ehdotukset lyhyine perusteluineen.

Kiinnitän edustajien huomiota valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 3 momentin säännökseen, jonka mukaan edustajan tekemä ehdotus, joka tarkoittaa uuden ja hallituksen esitykseen sisällyttämättömän määrärahan tai muun päätöksen ottamista talousarvioon, voidaan talousarviosta päätettäessä ottaa huomioon ainoastaan, jos se on pantu vireille asianmukaisesti tehdyllä talousarvioaloitteella.

Menojen yksityiskohtaisessa käsittelyssä puhemiesneuvosto ehdottaa meneteltäväksi siten, että muutosehdotukset tehdään ja käsitellään asianomaisen momentin, luvun tai pääluokan kohdalla. Mikäli pääluokan tai pääluokan jonkin luvun kohdalla muutosehdotuksia ei ole tehty, pääluokka tai luku katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Osastoja koskevat ehdotukset tehdään ja äänestykset suoritetaan vastaavalla tavoin kuin menojen pääluokissa.

Jos mietintöä ei muuttamattomana hyväksytä, lähetetään asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. Saari: Herra puhemies! Käsittelyssä oleva kuluvan vuoden kolmas lisätalousarvio kasvattaa valtion menoja 3 358 miljoonaa markkaa. Yhteensä lisäbudjeteilla on jouduttu rahoittamaan tänä vuonna runsaan 6,4 miljardin markan menot. Jonkinlaista stabiloitumista tässä kehityksessä kuitenkin on havaittavissa viime vuoteen nähden, koska varsinainen talousarvio näyttää tänä vuonna pitävän selvästi paremmin kutinsa kuin edellisvuonna, jolloin sitä kasvatettiin peräti viidellä lisäbudjetilla, 175 miljardista noin 202 miljardiin markkaan. Menoissa päästään nytkin koko vuoden osalta aivan 200 miljardin markan pintaan, ainakin talousarviossa vielä karvan verran alle. Lainanotolla tästä summasta joudutaan rahoittamaan noin 71,1 miljardia eli runsaat 35 prosenttia.

Julkisyhteisöjen bruttovelan ennustetaan, valtuuttamääräisen velan markka-arvon markan vahvistumisen myötä pienetessä, jäävän vuoden 1994 päättyessä hieman alle 70 prosentin suhteessa kansantuotteeseen. Sekin on kuitenkin jo 10 prosenttiyksikköä yli Euroopan unionin Emukriteerin. Julkisen velan bruttokansantuoteosuus tulee nousemaan vajaan kahden vuoden sisällä yli 80 prosenttiin.

Valtiokonttorin laskelmien mukaan kestää lähes 20 vuotta, ennen kuin velan bruttokansantuoteosuus laskee jälleen takaisin nykytasoon, ja velanhoitomenot tulevat olemaan sen mukaiset. Tämä on realiteetti, joka tulee olemaan tulevien hallitusten edessä, olipa niiden koostumus mikä tahansa.

Kokonaistuotannon kasvu näyttää päätyvän tänä vuonna ehkä jopa valtiovarainministeriön kansantalouselämyksen arvioiman 3,5 prosentin ylitykseen. Kun varovaisinkin arvio ensi vuoden kasvuksi on 4,5 prosenttia ja korkein ennuste monta prosenttiyksikköä sen yli, tuotannon määrä saavuttanee jo ensi vuoden lopussa lamaa edeltäneen vuoden 1990 huipputasoa.

Työmarkkinoilla näkyy tehtävän tuotannon kääntymisestä kasvuun mielestäni täysin väärä johtopäätös. Tupopöydässä nyt omaksuttu, työttömät unohtava saalistusmentaliteetti istuu kovin huonosti tähän tilanteeseen. Se on varmin tapa palelluttaa nousun oraat heti alkuunsa. Ylijohtaja Sixten Korkmanin arvio 3 prosentin palkankorotusvarasta meneillään olevalla tulokieroksella lieneekin ehdoton maksimi. Tuotannon kasvun luoma vara olisi nyt välttämättä käytettävä uusien työpaikkojen luomiseen.

On enemmän kuin aiheellista pitää mielessä, että talouden nopean kasvun vaiheeseen on usein liittynyt hintojen ja kustannusten nousun kiihtyminen. Tämä varoitus on paikallaan siitä huolimatta, että kuluttajahintojen nousu on ollut jopa ennustettuakin hitaampaa ja markan vahvistuminen on lisäksi laskenut tuontihintoja.

Työttömyyslukuja edellä toteamani tuotannon kasvu on pienentänyt piinallisen hitaasti. Kuluvan vuoden varsinainen talousarvio laadittiin 19 prosentin työttömyysarvion varaan. Lokakuun lopun työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta, 19,1 prosenttia, ei juuri tästä poikkeakaan. Ansioon suhteutettu työttömyysturva tulee ennakoitua pidemmän työttömyyden keskon tuloksena sen verran kalliiksi, että työttömyyskassoille joudutaan lisäbudjetissa ohjaamaan 900 miljoonaa markkaa lisää valtion osuutta.

Jo pohjana oleva varsinaisen budjetin luku, lähes 8 miljardia, on varsin suuri summa. Lisäyksen tuloksena ansioon suhteutetun työttömyysturvan menot nousevat ns. 9 miljardin kerhoon, johon ennestään kuuluvat mm. lapsilisät ja koko puolustushallinnon menot. Kaikki nämä ovat kooltaan nyrkkisääntönä 9 miljardin luokkaa. Puolustushallinnon menot nousevat tähän suuruusluokkaan nyt lisäbudjetissa tehtävän run-

saan 0,5 miljardin lisäyksen jälkeen. Työllisyyttä lisäbudjetissa hoidetaan satsaamalla työministeriön pääluokan eri toimenpiteisiin 624 miljoonaa markkaa lisää varoja.

Viljan vientitukeen tarvitaan kasvaneen vientitarpeen takia 577 miljoonaa markkaa lisävaroja. Lisäviennin kustannuksista vastaavat maataloustuottajat, mitä tälläkään kertaa ei voi liikaa painottaa. Sen verran vinoa tuppaa viljan vientiä koskeva tiedotus jatkuvasti olemaan. Julkisuu-delta näyttää tälläkin kertaa jääneen havaitsematta, että vientikustannusosuuden kattamiseksi maatalousyrittäjien tulotukea vähennetään lisäbudjetissa 380 miljoonalla markalla. Tämän lisäksi maatalousyrittäjät joutuvat markkinointikustannusten rahoittamiseksi luopumaan myös kevään 1994 maataloustuloneuvotteluissa sovitusta 300 miljoonan markan tulotuen korotuksesta. Kaiken kaikkiaan maatalouden osuutta markkinointikustannuksista rahoitetaan siis hinta- ja tulotuella eli viljelijöiden omalla rahalla 680 miljoonan markan edestä.

Valtionrautateiden radanpidon määrärahoja korotetaan jo toistamiseen tämän vuoden lisäbudjeteissa. Nyt lisäsatsaus on 215 miljoonaa markkaa, kun se ensimmäisessä lisätalousarviossa oli 400 miljoonaa. Yhteensä runsaan 2,1 miljardin markan määrärahalta nykyinen rataverkko pyritään pitämään liikennöitävässä kunnossa.

Sekä sairausvakuutusta että kansaneläkkeitä koskevat vakuutusmaksutulot ja etuusmenoarviot ovat tarkentuneet siinä määrin, että budjettiin voidaan tehdä näistä johtuen yhteensä yli 0,5 miljardin markan määrärahavähennykset.

Tuloverokertymä jää tänä vuonna 32 miljardiin eli vuoden 1992 tasolle. Siinä on kuitenkin nousua viime vuoteen kolmisen miljardia. Kun tulo- ja varallisuusveron kertymäarviota lisäbudjetissa joudutaan pienentämään, monia muita talousarviokohtia tarkistetaan sen sijaan ylöspäin. Viime kädessä luonnollisesti vasta tilinpäätös näyttää, miten hyvin nämäkään käytännössä syyskuun lopussa tehdyt arviot pitävät paikkansa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi menen kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkaan, joka lisäbudjetissa on herättänyt ylivoimaisesti eniten huomiota ja johon myös kaikki mietintöön jätetty vastalauseet liittyvät. Lisäbudjettiin liittyvällä lailla perustetaan pääoma- ja riskisijoitustoimintaa harjoittava valtionyhtiö, ns. rahastojen rahasto. Tämän yhtiön pääoma perustuisi lähinnä valtionyhtiöitten omistuspuhjan laajennuk-

sista saataviin tuloihin. Mainitun yhtiön perustamista koskevasta laista mietinnön teki talousvaliokunta, mutta siihen liittyvä valtionyhtiöitten yksityistäminen nousi valtiovarainvaliokunnassa lisäbudjetin merkittävimmäksi asiaksi.

Hallituksen esityksessä esitetään, että valtio-neuvosto saa hyväksyä omistusjärjestelyjä, joitten seurauksena luopuminen valtion kahden kolmanneksen määränemmistöasemasta Kemira Oy:ssä kuitenkin määräysvalta tässä yhtiössä säilyttäen, luopuminen määräysvallasta Rautaruukki Oy:ssä kuitenkin määrävähemmistöasema säilyttäen ja luopuminen yhden kolmanneksen määrävähemmistöasemasta Valmet Oy:ssä on mahdollista. Tietoisena niistä vahvoista tunnelatauksista, joita valtion varoilla rakennettujen ja merkittävää aluepoliittista merkitystä alueellaan omaavien yhtiöiden omistuspohjaan liittyy, valiokunta paneutui niitten omistusjärjestelyihin erityisellä huolella.

Valtiovarainvaliokunnan kaupp- ja teollisuusjaosto rakensikin puheenjohtajansa ed. Jokiniemen johdolla yksimielisesti hyväksytyn kompromissin, jossa Kemiran osalta olisi edetty hallituksen esityksen mukaisesti, Rautaruukissa olisi valtiolla säilytetty määräysvalta ja Valmetissa olisi edetty hallituksen esittämällä tavalla, kuitenkin niin, että puolustuslaitosta palveleva osa Valmetista olisi säilytetty valtion määräysvallassa. Tällä jaoston yksimielisellä esityksellä edettiin valiokunnan kokoukseen. Siellä sosialidemokraatit eivät kuitenkaan hyväksyneetkään tätä kompromissimallia vaan esittivät siihen muutoksia koskien Valmetin osuutta. Kun kompromissia ei voitu yksimielisesti hyväksyä, kokoomuksen taholta edellytettiin paluuta hallituksen esityksen mukaiseen muotoon. Niinpä mietinnössään valiokunta esittääkin momentin hyväksymistä hallituksen esittämässä muodossa ainoastaan sillä muutoksella, että Valmetin puolustuslaitosta palveleva osa on säilytettävä valtion määräysvallassa.

Saadun selvityksen mukaan omistusjärjestelyjä, jotka johtavat valtion omistusosuuden laskuun kyseisissä yhtiöissä, ei ole tarkoitus toteuttaa siten, että valtio myisi osakkeitaan yksityisille, vaan siten, että yhtiöt voisivat korottaa osakepääomaansa antamalla osakeanteja, joista valtio jättää osuutensa merkitsemättä. Esimerkiksi Rautaruukille tällainen menettely onnistuneesti toteutettuna merkitsisi jopa usean miljardin markan riskipääoman saamista lisää yhtiölle, ja sillä yhtiö voi kehittää toimintaansa joko panemalla tasetaan kuntoon tai toteuttamalla uusia inves-

tointeja. Uuteen pääoma- ja riskisijoitusyhtiöön, rahastojen rahastoon, tarvittavia pääomia valtiolle järjestelystä kertyisi pääsääntöisesti siten, että valtio myisi merkitsemättä jättämiensä osakkeiden merkintäoikeuksia yksityisille sijoittajille.

Vaikka valiokunta pyrkikin kompromissiin, jolla asia olisi voitu ratkaista yksimielisesti ja joka nyt ei toteutunut, on syytä kysyä, eikö nyt esitetty järjestely ole kuitenkin varsin looginen. Nyt kyseessä olevien yhtiöiden, jotka aikoinaan on pantu pystyyn valtion varoin, kehitysvaihe on ollut valtion kannalta viisas panostus. Ilman valtion satsausta niitä tuskin olisi syntynyt. Tällä on ollut suuri sekä aluepoliittinen että teollisuuspoliittinen merkitys. Nyt nämä yhtiöt ovat kuitenkin pitkälle kehittyneet, ne ovat hyvässä kunnossa ja suomalaisessa mitassa suuryrityksiä. Kasvaakseen ja menestyäkseen kansainvälisessä kilpailussa ne tarvitsevat kuitenkin lisää riskipääomia. Kun valtiolla ei tunnetuista syistä ole mahdollisuuksia lähivuosina sijoittaa merkittäviä määriä varoja yhtiöittensä osakepääoman korotuksiin, eikö nyt ole kuitenkin kaikkien edun mukaista, ettei näitten hyvien yhtiöitten kehitystä kahlita pääomistajan eli valtion köyhyyden vuoksi vaan annetaan niille mahdollisuus oman tietotaitonsa ja hyvän maineensa avulla ottaa yksityistä rahaa markkinoilta tulevien kehitystarpeittensa rahoittamiseen, taseensa vahvistamiseen ja uusia työpaikkoja luovien investointien toteuttamiseen? Vastaavasti valtio voi sijoittaa järjestelystä saamansa pääomat rahoitusyhtiöön, rahastojen rahastoon, joka voi auttaa käynnistymisvaiheessa olevia pk-yrityksiä ja laajentaa näin teollisuuden tuotannon pohjaa ja luoda uusia työpaikkoja.

Julkisuudessa olleitten tietojen mukaan ainakin Valmetissa on käynnistynyt lakko kyseisten järjestelyjen vastustamiseksi. Samanlaisia uhkauksia on kuultu myös Rautaruukista. Onkin syytä kysyä, mikä oikeutus on lakolla, jolla uhataan eduskuntaa ja joka toisekseen selkeästi vaikeuttaa oman työnantajan kehittymistä. (Ed. Laine: Lakko-oikeus on lailla turvattu!) Lakkojen pitkittyessä ja vahinkojen kasvaessa kyseiset lakot varsin nopeasti syövät yhtiöitten hyvää mainetta sijoittajien silmissä ja tekevät pitkäksi, ehkä hyvinkin pitkäksi, ajaksi tyhjäksi yhtiöitten mahdollisuudet osakeanteihin ja sitä kautta kehittymiseensä tarpeellisen rahan saantiin markkinoilta.

Herra puhemies! Tämän asian yhteydessä julkisuuteen ovat nousseet myös Rautaruukkiin liittyen Transtechin ongelmat. Kun Rautaruukil-

le tässä lisäbudjetissa näillä järjestelyillä luodaan mahdollisuus vahvistaa tasettaan, yhtiölle tulee paremmat mahdollisuudet kestää myös Trans-technin aiheuttamia ongelmia. Se yksinään ei mielestäni kuitenkaan riitä. Tulee huolehtia siitä, että yhtiö myös näin menettelee, ja lisäksi valtion täytyy tässä ongelmassa kantaa oma kortensa kekoon. Lähinnä näin voidaan menetellä esimerkiksi työministeriön pääluokan kautta ja myös varmistamalla ja nopeuttamalla kotimaisten tilausten saantia Transtech-yhtiölle, jolla tavoin tuotitys autettaisiin pahimpien vuosien yli.

Ed. V ä h ä k a n g a s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Saaren alustavaan puheenvuoroon, kun hän puhui tunnelatauksista tämän asian ympärillä, valtionyhtiöiden ympärillä, totean, ettei siinä siitä, ed. Saari, ole kysymys. Kysymys on vakavasta huolesta työpaikkojen suhteen kehitysalueilla. Se on ensisijainen huoli, mikä siellä työntekijöillä on.

Minä valitan, että valtionyhtiöasiasta tuli arvovaltakysymys. Asia unohtui, lähdettiin riitelemään siitä, kenen sana on viimeinen. On valitettavaa tässä talossa, että täällä tunnelataukset menevät tosiasioiden ja vakavien asioiden edelle. Se ei ole kenenkään etu. Tässäkin tilanteessa, mihin on jouduttu, häviävät kaikki, valtio ja työntekijät. Ei ole voittajia, on vain häviäjiä, mutta siitä huolimatta asiaa ei voitu oikeudenmukaisella tavalla käsitellä.

Lisäksi nämä eivät ole lisätalousarvioasioita. Meidän pitäisi käydä perusteellinen keskustelu valtionyhtiöiden merkityksestä tulevaisuudessa ja niiden hoitotavasta ja hallinnosta. Tämä hallitus on lisätalousarvioiden yhteydessä kiirehtinyt puhumaan näistä ikään kuin lonkalta heitettyinä, vaikka nämä ovat varsinaisia budjettiasioita, joihin olisi pitänyt vakavasti puuttua. Nyt yritetään tuosta vain sivusta heittää näitä menemään niin hallinnon kuin omistuksenkin suhteen. Minä valitan, että tässä talossa tämän tyylinen tunnelataus on vallalla. Lupaukset Transtechistä taitavat olla samanlaisia kuin Pudasjärvestä on ollut vuosia. Sekoitetaan pakka perusteellisesti lupaamalla katteettomia asioita, lupaamalla hoitaa jotakin muuta työllistävää kysymystä niillä rahoilla. Ei sitä rahaa ole korvamerkitty mihinkään, mikä näistä tulee.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saari puuttui useaan olennaiseen asiaan puheenvuorossaan. Mitä ensinnäkin tulee valtionyhtiöiden tilanteeseen, niin

näistähän on käyty keskusteluja. Minä luulen, että meillä oli menneinä vuosina niin, että aika lonkalta heitettiin veronmaksajien varoja yhtiöiden osakepääomien korottamiseen. Totta kai se oli tarpeellista, mutta se tie on kerta kaikkiaan nyt loppuun kuljettu, ei ole sellaisia varoja veronmaksajilta, joilla voitaisiin hoitaa tämä valtionyhtiöiden välttämätön oman pääoman tarve. Kuitenkin juuri nyt eletään sellaista aikaa, että täytyy voida vahvistaa näiden yhtiöiden omien pääomien rakennetta, kun taloudessa alkaa nousu ja osakemarkkinoilla on kiinnostusta. Se, että yhtiön oma pääomarakenne vahvistuu, (Ed. Vähäkangas: Ei saa uskoa huppupuheita!) mikä eurooppalaisessa kilpailussa on aivan välttämätöntä, on nimenomaan yritysten työntekijöiden keskeinen etu. Vahvalla oman pääoman rakenteella yritys voi selvitä tässä kovassa kilpailussa. (Ed. Vähäkangas: Selvittääkö Pudasjärven kysymykset, miksei ole tapahtunut mitään!)

Mitä tulee ed. Saaren puheenvuoroon koskien ajankohtaista työmarkkinatilannetta, siihen voi todella yhtyä. Meillähan perustellaan ylisuuria palkankorotuksia tuottavuuden nousulla. Kuitenkin tuottavuus on noussut paljon sen johdosta, että porukkaa on vähennetty, laitettu aika tylästi kortistoon. Nyt näin ei pitäisi menetellä, vaan olla riittävää malttia. Totta kai tiettyjä palkankorotuksia tarvitaan, mutta maltilla. Nyt voitaisiin nimenomaan turvata taas työllisyyttä. Nyt tarvittaisiin, totta kai, solidaarisuutta työmarkkinoilla työllisyyden hyväksi. Tässäkin asiassa pitäisi nyt olla rehellinen niin kuin myös valtionyhtiöasiassa.

Ed. J u r v a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta viitaten ed. Saaren puheenvuoroon valmetilaisilla on todella oikeus huoleen työpaikkojensa takia. Tulee jokin ulkomainen jätti, joka ostaa kilpailija Valmetin pois, Valmetin, joka on valtion varoilla pistetty kuntoon, huonot osat siirretty Sisu-autolle. (Ed. Luttinen: Eivät ne ole huonoja osia!) Lisäksi rahastoja, joita muodostetaan, ei valvo kukaan. Nämä rahat eivät varmasti tule valmetilaisten tai Valmetin työpaikkojen turvaamiseen, eli kyllä valmetilaisilla on oikeus huoleen työpaikkojensa puolesta.

Ed. L u t t i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Voi vain valittaa sitä käännettä, joka tapahtui valtionyhtiöiden yksityistämiskäytännön osalta. Minusta olisi ollut mahdollisuus, jos hyvää tahtoa olisi ollut. Eikä olisi tarvinnut

olla edes hyvää tahtoa, vaan normaalia asioiden käsittelyjärjestystä käyttäen olisi voitu päästä aivan järkevään ja myös yksimieliseen ratkaisuun. Tällaista tahtoa nyt valitettavasti ei ollut eikä löytynyt.

Ed. Saari näytti puheessaan päätyvän siihen, että rahastojen rahaston pääoman kartuttamiseen tarvittaisiin nämä ratkaisut, jotka valtionyhtiöiden myymisellä nyt esitetään tehtäviksi. Tilanne on kuitenkin niin, että niitä varoja, joita nyt tehtävillä esityksillä olisi saatavissa, ei voida käyttää rahastojen rahaston pääomien kartuttamiseen, koska ne tulisivat vasta vuosien kuluttua ja pkt-sektorille tarvittaisiin tietysti rahaa hyvin nopeasti, koska siellä on akuutti tilanne, voidaan sanoa näin. Niinpä ne rahat, jotka siihen tarvittaisiin, tulisivat paremminkin niistä aiemmin tehdyistä antipäätöksistä, jotka koskevat ensinnäkin Rautaruukkia, jossa arvioidaan tulevan aikaisemmista päätöksistä 1,5 miljardia markkaa rahaa. Samoin on arvioitu, että aiemmin tehdyistä Valmetia koskevista antipäätöksistä tulee noin 0,5 miljardia markkaa, eli noin parin miljardin markan potista on kysymys. Nyt siis tehdään päätöksiä siinä hätätilassa, kun vaalit lähestyvät, arvelen, että nyt voidaan tehdä sellaisia päätöksiä, että nämä kaksi valtionyhtiötä saadaan mahdollisimman pitkälle yksityistettyä, kenties toinen kokonaan, joten tämä on puhdasta politiikkaa eikä mitään asioiden hoitoa.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähäkangas ei ole salissa. Pyysin vastauspuheenvuoron lähinnä siihen, kun hän väittää, etteivät tämän asian ympärillä olisi myös tunnuseikat kysymyksessä.

Jos näin ei ole, niin silloin yhtä hyvin voidaan kysyä, voidaanko työpaikoista huolehtimisen kannalta Nokian osalta pitää huonona tätä ratkaisua, (Ed. Vähäkangas: Ed. Rengolla on huono tunnelataus!) tai Repolan osalta, koska silloin täytyy kyetä myös näkemään työnantaja toiselta puolelta. Minusta tämä on paikallisella tasolla ylikuumennettu asia niin Raahessa kuin varmasti Jyväskylässäkin, ja olen erittäin pahoillani tästä turhasta politikoinnista. Jos ei ole tunnetta mukana, niin voidaanko väittää yhtä hyvin, että yksityisellä puolella mennään lakkoon, jos niitä aiotaan valtiollistaa? Kyllä nämä asiat täytyy kyetä näkemään pääoma- ja

riskisijoituskysymyksenä, koska täytyy Rautaruukiakin kehittää Pohjois-Euroopan metallialan kärkiyrityksenä. Siinä on huimia näkymiä, mikäli meillä on riittävän ajoissa riittäviä pääomia.

Itse olin valtiovarainvaliokunnassa mukana silloin, kun ed. Luttinen veti tämän asian auki. Kokoomus lähti siihen mukaan, ja oli heti nähtävissä, että tässä ei ole haluakaan päästä tähän kompromissiin, mikä keskustan johdolla oli neuvoteltu. Mutta tänä iltana näyttävät sosialidemokraatit edustajien Jaakonsaaren ja Louekosken vetäminä Oulussa vastaavan kansalle kysymyksiin valtionyhtiöiden tulevaisuudesta. Ehkä se on omantunnon hoitoa jälkikäteen. Mutta itse asia tässä meni pieleen kokonaisuutena, koska tämä asia purettiin valtiovarainvaliokunnan istunnon kautta.

Ed. S a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähäkangas väitti, että tämän asian ympärillä ei tunnelatauksia olisi muualla kuin tässä talossa. Minusta niitä kyllä ehdottomasti on, koska tällä järjestelyllä nimenomaan annetaan näille yhtiöille mahdollisuudet vahvistaa omaa pääomaansa, kehittyä ja muodostua sillä tavalla entistä varmemmaksi työpaikaksi työntekijöitten kannalta.

Kun ed. Vähäkangas ja jotkut muutkin viittasivat siihen, että — sanotaan — Valmet tai Rautaruuki muuttuu kovin epävarmaksi, jos valtion osuus siellä vähenee, minä kysyn ed. Vähäkankaalta: Millä tavoin vaikkapa Valmetin työntekijöitten asema on parempi verrattuna esimerkiksi Nokia Oy:n tai Kone Oy:n työntekijöihin, sen vuoksi että valtio on Valmetissa osakkaana? Miten niitten ihmisten asema on parempi kuin näitten kokonaan yksityisten yhtiöitten työntekijöitten?

Ed. J o k i n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Luttinen puheenvuorossaan valitti käännettä, mikä näissä valtionyhtiöitten järjestämisasioissa tuli. Minä taas kauppa- ja teollisuusjaoston puheenjohtajana ihmetelen ed. Luttisen käyttäytymistä, koska hän jaostossa oli yksimielisen kompromissiesityksen takana, mutta siitä huolimatta valtiovarainvaliokunnassa ei ollutkaan enää sen takana.

Ed. Jurvan puheenvuoroon siitä, mikä on oikeus, totean, että totta ihmeessä lakko-oikeus saattaa olla, mutta olen täysin samaa mieltä kuin ed. Saari puheenvuorossaan, että kyllä sijoittajien halukkuutta sijoittaa näihin yhtiöihin vai-

keutetaan varmasti huomattavasti tällä henkilökunnankin lakkoilulla ja käyttäytymisellä, joten en usko, että se on kenellekään eduksi. Kyllä siinä varmasti vaarannetaan myös omia työpaikkoja.

Kun vasemmistopuoli, oppositio — niin kuin mekin — on tavattoman huolestunut työllisyydestä useammille vuosille eteenpäin, niin pääomasijoitusyhtiöhän takaa ajan mittaan rahoitusta nimenomaan pk-sektorille.

Ed. Luttinen sanoi, että tilanne on akuutti. Ei se kerkiäkään ensi vuoden alkuun, mutta ei siihen ole tarvettakaan. Mutta tuleville vuosillehan tässä tehdään pohjaa, ja sitä ei voi varmasti ed. Luttinenkaan kiistää.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta ei ole lainkaan ihme, jos näiden yksityistämisten yhteydessä esiintyy myös tunnelatauksia. Kaikki radikaalit muutokset kuten yksityistäminen aiheuttavat aina levottomuutta työntekijöissä, henkilöstössä ylipäänsä. Kyllä valtionyhtiöiden pääomahuolto on turvattava. Nykyinen hallitus ei valitettavasti ole siihen kyennyt. Yhtiöiden pörssiinmeno on perusteltua, ja osakeannitkin ovat perusteltuja, jotta yhtiöiden omaa pääomaa voidaan vahvistaa. Mutta valtionyhtiöiltä, jotka ovat hyvin strategisessa asemassa myös ja joilla on erittäin voimakkaita myös työllistämisen- ja aluepoliittisia tehtäviä kullakin omalla alueellaan, näissä tapauksissa erityisesti kaiken päätösvalan pois luovuttaminen on täysin perustelematonta, täysin perustelematonta.

Se kiire, joka näissä yksityistämishankkeissa nyt on ollut, on selvästi nähtävissä, aivan niin kuin ed. Luttinenkin vastauspuheenvuorossaan antoi ymmärtää, nykyisten hallituspuolueiden omista ideologisista lähtökohdista lähtien, jolloin näiden yhtiöiden hyvä ei ole se kaikkein tärkein, vaan kaikkein tärkeintä nykyisille hallituspuolueille on tämä periaatteellinen ratkaisu, että nämä yhtiöt voidaan kokonaan yksityistää. Kun pelko on tietysti suuri, että aika loppuu tältä hallitukselta kesken näissä toimenpiteissä, nyt sitten lisäbudjetin muuttamalla rivillä, joillakin yhden momentin erityisillä perusteluilla, tehdään näin ratkaisevia liikkeitä, sen sijaan että hallitus esimerkiksi alistaisi eduskunnalle laajan teollisuuspoliittisen ohjelman, jonka yhteydessä tätä asiaa olisi voitu tarkastella. Menettelytapa on väärä ja erityisesti päämäärät puhtaasti ideologisia ja hallituspuolueiden omista ideologisista lähtökohdista lähtöisin.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuoroissa on laajalti keskitytty kiistelemään valtionyhtiöiden yksityistämisestä ja sen ajankohdasta. Itse en vastusta valtionyhtiöiden yksityistämismallien laajentamista tässä ja nyt, koska olennaistahan on se, että valtuudet voidaan antaa etukäteen ajoissa, jotta markkinoilla voidaan operoida yllättäen ja optimiajankohtana. Näin voidaan välttää tietynlaiset markkinaspekulaatiot ja näin voidaan myös saavuttaa maksimihinta silloin, kun yksityistäminen todella toteutetaan. Itse en näe tässä sen tyyppisiä peikkoja, mitä täällä nyt on esillä.

Ed. Vähäkangas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain ed. Saarelle, kun hän penäsi tunnelatauksista ja muista asioista ja vastuukysymyksistä. Miten, ed. Saari, on selitettävissä se seikka, että me molemmat olimme pari viikkoa sitten yksimielisiä, että Rautaruukissa säilyy vähintään 51 prosenttia? Minulla oli ainakin se käsitys, että me olimme vakavissamme siinä, että tällä turvataan valtion enemmistöosakkuus Rautaruukissa. Mihin se häipyi yhden viikon aikana niin, että se ei enää ollutkaan tarpeellinen eikä vakava asia? Minä olisin toivonut, että olisimme seisonet samassa rintamassa tässä asiassa ja pitäneet edelleen sitä suurena periaatteellisena vakavana asiana. Viikon sisään tällainen tunnepurkaus ei kyllä kovin perusteltua minusta ole, että yksityistäminen katsotaan tarpeelliseksi, välttämättömäksi; nukutaan muutama yö, se saa mennä. Se ei perustu mihinkään tosipohjaiseen tietoon vaan todella sellaiseen tunteeseen, jota minä en ymmärrä.

Ed. Luttinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Jokiniemi ja osittain muutkin ovat penänneet sitä, miksi valtiovarainvaliokunnassa jätettiin KTM:n pääluokka kokonaisuudessaan pöydälle, se johtui siitä, että ed. Lahinen, joka kuuluu kokoomuksen ryhmään, nimenomaan teki esityksen pöydällepanosta. Tapanahan on se — satuin nimittäin olemaan puheenjohtajana silloin kokouksessa ed. Saaren, valiokunnan puheenjohtajan, ollessa estynyt — että kun pöydälle pyydetään, asia jää pöydälle. Valiokuntahan oli yksimielinen siitä, että asiasta on syytä käydä vielä uusia keskusteluja, neuvotella, etsiä ratkaisua.

Samana päivänä nimittäin täällä oli käynyt Valmetin henkilöstöjärjestöjen suuri lähetystö. Kun lähetystöä otimme vastaan, minä mukaan lukien, totesimme yksituumaisesti, näin minä ymmärsin, että etsitään kompromissiratkaisu, joksi näytti muodostuvan sellainen, että Valmetin osalta valtion omistusosuudeksi olisi tullut 25 prosenttia, joka olisi tyydyttänyt myöskin henkilöstöjärjestöjen edustajia. Tästä käytiin keskustelua jaoston ja valiokunnankin sisällä, ja näytti siltä, että tällainen ratkaisu menee läpi, mutta jostain syystä asia ykskaks keikahtikin sellaiseksi, että ei voitukaan yhteistä ratkaisua löytää. Olen kovasti hämmästynyt, että näin tärkeässä asiassa, joka on johtanut tämmöisiin ikäviin konflikteihin, ei löydetty yhteistä ratkaisua, joka olisi ollut vain hyvästä tahdosta ja järjestä kiinni.

Ed. S a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan taholla haettiin mahdollisimman pitkälle kompromissia. Meillä ei ole todellakaan mitään ideologisia tavoitteita tässä, mutta tietoisena niistä voimakkaista tunnelatuksista, joita näiden asioiden ympärillä on, me pyrimme mahdollisimman pitkälti kompromissiin. Kuitenkin on myönnettävä myöskin se, että jos hallituksen esitys olisi kokonaan vesitetty, näiltä yrityksiltä olisivat leikkautuneet pois ne lisämahdollisuudet, joita niille tässä järjestelyssä annetaan oman pääomansa kasvattamiseen. Myös olisi leikkautunut pois se mahdollisuus, millä valtiolle tulee rahaa rahastojen rahastoon, jolla pk-yritystoimintaa tulevaisuudessa voidaan auttaa käynnistymisvaiheessa.

Ed. J o k i n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Hämäläisen puheenvuoron johdosta toteaisin seuraavaa: Lähinnä hän sanoi, että tässä on ideologinen näkökanta. Kyllä siihen tietysti osittain sisältyy sitäkin, mutta ennen kaikkea valtiolla ei ole varoja näiden yhtiöiden pääomaosuuden lisäämiseen. Tämä on lähes ainoa keino. Toinen on työllisyyden hoitaminen pk-sektorin kautta. Kyllä kai tämä on järkevä asia. Ennen kaikkea valtio on joskus siinä vaiheessa panostanut näihin yhtiöihin, kun yksityinen sijoituspääoma ei ole hakeutunut näille alueille eikä aloille. Sitten kun yhtiö vetää omalla voimallaan, siitä voidaan irrottautua.

Me olemme keskustassa nähneet, että ainakin energiayhtiöt ja sellaiset kehitysalueella olevat yhtiöt, joissa on tarvetta valtion olla mukana, tulee säilyttää. Tässä mielessä on joskus varmasti

tässäkin salissa käytävä periaatteellinen keskustelu.

Jaoston puheenjohtajana totean vielä, että kun kuultiin hyvinkin perusteellisesti näiden yhtiöiden sekä henkilöstön että myöskin johdon edustajia, kaikkien yhtiöiden henkilöstön edustajat vastustivat ja taas johdon edustajat olivat myönteisellä kannalla. Todettakoon tämä tässä vaiheessa.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On varsin kyseenalaista, onko tässä hallituksen yksityistämisooperaatiossa järkeä ollenkaan. On erittäin suuret riskit, että ainoa, mikä siitä vuorenvarmasti nyt näyttää toteutuvan, on nimenomaan ideologinen tavoite. Sen sijaan kaikki teollisuuspoliittiset ja työllisyyspoliittiset tavoitteet saattavat jäädä toteuttamatta.

On erittäin kyseenalainen se hallituksen tapa, jota se esimerkiksi Veitsiluodon tapauksessa harjoitti: lähteä sumeilematta kylväämään rahaa ikään kuin hyvityksenä, lahjuksina, alueelle, joita menettelytavoilla oli kovasti loukattu.

On erittäin kyseenalaista myös rahastojen rahaston, Sijoitusrahaston, perustaminen, joka ei työllistä, joka ei teollista, vaan joka sijoittaa rahat toisiin rahastoihin, jotka ovat erittäin riskipitoisia. Niiden riskien hallinta saattaa johtaa siihen, että lopputulemana on menetetty nämä yhtiöt ja menetetty myös ne varat, jotka yhtiöiden myymisestä on valtiolle kertynyt. Minusta tässä menettelyssä on enemmän riskejä kuin mahdollisuuksia.

Ed. A l a r a n t a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Jokiniemen puheenvuoron johdosta, koska hän, niin kuin eräät muutkin keskustan edustajat, tässä keskustelussa puhuvat kaikkien meidän keskustalaisten edustajien suulla.

Minä olen ollut sairauden takia poissa eduskunnasta viime viikolla, jolloin valtiovarainvaliokunta asiaa käsitteli, enkä ole siellä voinut olla mukana, mutta jo tämän lisäbudjetin lähetekeskustelussa ilmoitin, että en voi periaatteellisista ja, sanotaanko nyt, ideologisistakaan syistä olla hyväksymässä sitä, että valtionyhtiöitä tällä tavalla yksityistetään. Siinä voi olla paljon tunnetta ja ylikuumenutunutta tilannettakin, niin kuin ed. Renko totesi. Minä ajattelen niin, että jos ihmisillä on hätä työpaikasta, niin ei ole kumma, jos siinä on kysymys tunteesta ja ylikuumenemisesta. Taitaa olla niin, että tälläkin työpaikalla

tunteet jo kuumenevat, kun vaalit ovat lähestymässä.

Ed. Jokiniemi sanoi, että valtiolla ei ole varaa. Olen ennenkin täällä huomauttanut omasta mielipiteestäni, että rahaa on aina siihen, mitä pidetään tärkeänä, niin yksityistaloudessa kuin valtiontaloudessakin. Kun pidettiin tärkeänä Olvi Oy:n avustamista valtion varoilla, niin rahaa löytyi, mutta kun pidetään tärkeänä, niin kuin meillä päin pidetään, Rautaruukin osakepääoman korottamista, niin että se voisi säilyttää turvalliset työpaikat Pohjois-Suomen ihmisille, siihen ei ole rahaa. Minun mielestäni siihen olisi rahaa, jos eduskunta sillä tavalla päättäisi. Minulla on edessäni kauppa- ja teollisuusjaoston luonnos, joka on valtiovarainvaliokunnan jäsenille jaettu. Täällä on sellainen lausuma, joka vastaa nyt vastalauseessa olevia mielipiteitä, ja aion itse käyttäytyä sen mukaisesti.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jokiniemi sanoi, että josain vaiheessa on tarpeellista käydä perusteellinen keskustelu valtionyhtiöitten yksityistämisestä. Mitä ihmettä sillä keskustelulla tehdään sen jälkeen, kun nämä yhtiöt on yksityistetty ja yhtiöitetty? Nyt on neljä vuotta eli vuodesta 91 lähtien systemaattisesti myyty ja yhtiöitetty valtion omaisuutta. Silloin on myöhäistä, kun ei enää päätösvaltaa ole, keskustella periaatteista.

Ed. Laaksanen: Arvoisa herra puhemies! Minusta ed. Alaranta käytti erittäin hyvän puheenvuoron valtionyhtiöitten nykytilanteesta ja tulevaisuudesta sekä ennen muuta siitä, miten valtionyhtiöihin tulisi suhtautua.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva tämän vuoden kolmas lisätalousarvio on Ahon hallituksen jo 14. lisätalousarvio, ja mikäli on uskomisen kuulemaansa, monen ministerin eduskunnassa käyttämiin puheenvuoroihin, ilmeisesti vielä ensi vuoden puolella Ahon hallitus ehtii antamaan 15. lisäbudjetin. Tämä on kaikki seurausta Ahon hallituksen epäonnistuneesta talouspolitiikasta. Silloin kun olisi pitänyt elvyttää ja panostaa työllisyyden hoitoon, vannottiin vahvan markan politiikan nimiin varsin tuhoisin ja onnettomin seurauksin.

Matti Pekkasen työllisyystyöryhmä myös moitti hallituksen tapaa hoitaa asioita lisätalousarvioiden kautta erityisesti niiltä osin, kun lisätalousarviot lisäävät valtion velkaa. Valtiovarainvaliokunnan jäsenenä tämä asia kiinnosti sen verran, että kävin pöytäkirjoja lävitse todetakse-

ni näiden 14 lisätalousarvion vaikutukset valtiontalouteen. Uskokaa, hyvät edustajat: Ahon hallitus lisätalousarvioilla on lisännyt valtion menoja tämän runsaan kolmen ja puolen vuoden aikana yli 60 miljardia markkaa eli 60,4 miljardia markkaa tarkalleen.

Toisaalta hallitus on toistuvasti lisätalousarvioiden yhteydessä yksityistänyt valtiojohtoista teollisuutta. Tämä on ollut lähes jokaisessa lisäbudjetissa esillä: Sisua, Outokumpua, Finnairia, mitä kaikkia niitä matkan varrella on esillä ollutkaan. Nyt ovat vuorossa siis Kemira, Rautaruukki ja Valmet. Esitys merkitsee sitä, että Kemiran osalta valtio luopuu kahden kolmanneksen määräenemmistöasemasta ja luopuu määräysvallasta Rautaruukki Oy:ssä. Valmetin osalta menisivät niin sanotusti tuhkatkin pesästä, eli Valmet yksityistettäisiin kokonaan. Vain puolustuslaitosta palveleva teollisuus säilyisi valtion määräysvallassa.

Tässä on käymässä juuri sillä tavoin, kuin noin viisi vuotta sitten ennustin, kun tämä yksityistämisaalto-tai-vyörytys lähti liikkeelle: Ensin luovutaan kahden kolmanneksen rajaan, sen jälkeen puoleen ja puolesta 33 prosenttiin. Lopputulmana on, että hyvin menestyvistä valtionyhtiöistä pyyhkäistään loppukin pois, 33 prosenttia, joka vielä joissakin valtionyhtiöissä on.

Yhdyn myös niihin näkemyksiin, joita täällä edustajat Luttinen ja Hämäläinen esittivät, että kysymys on todella poliittisesta päätöksestä tässä tilanteessa näitten yhtiöitten osalta eikä sinänsä yhtiöitten pääomahuollon tarpeesta, koska näillä yhtiöillä olisi tälläkin hetkellä käytettävissä olevia valtuuksia pääoman hankkimiseen. Ei tarvitse tehdä tässä vaiheessa enempiä ja pidemmälle meneviä päätöksiä, puhumattakaan että yksityistetään Valmet kokonaan lukuun ottamatta jotain pientä rajausta. Eli tässä on todella aivan selkeästi ideologiasta ja politiikasta kysymys, sellaisesta politiikasta, jota jo muissa länsimaissa on ruvettu kavahtamaan ja vedetty takaisin. Meillä näyttää, että tämä oikeistohallitus vielä vyöryttää ja yrittää tuhota sen, mitä vuosikymmenien aikana valtionyhtiöitä on rakennettu, saatu niistä menestyviä, pärjääviä, kansainvälistä osaamista sisällään pitäviä yhtiöitä. Nyt aiotaan tämä systeemi romuttaa.

Me emme tällaista marssijärjestystä, mitä hallitus on esittänyt, voi kerta kaikkiaan hyväksyä. Sen vuoksi me sanomme hallitukselle, että jo riittää tämä tie, valtionyhtiöiden yksityistäminen. Me emme voi hyväksyä sitä, että perustuen poliittisiin päätöksiin tehdään päätöksiä, jotka

romuttavat valtiojohtoisen teollisuuden. Me lähemme siitä, että valtionyhtiöillä tulee säilyttää jatkossakin alue-, ympäristö- ja muut yhteiskuntapolitiittiset tehtävät.

Arvoisa puhemies! Ei ole tapanani aikaisemmin ollut runsaasti referoida meille lähetettyjä kirjeitä, mutta tämän asian osalta koskien Valmetia ja valtionyhtiöiden yksityistämistä haluan siitä kirjeestä, joka eduskunnalle ja eduskuntaryhmille on osoitettu 24 päivä marraskuuta, todeta eduskunnan pöytäkirjaan muutaman kohdan, koska mielestäni siinä kirjeessä, jonka Valmetin henkilöstöryhmät ovat eduskunnalle osoittaneet, heijastuvat laajemminkin ne ajatukset, joita valtionyhtiöiden työntekijäkunnassa esiintyy. Vielä on, vaikka vähän, aikaa. Hallituksella pitäisi olla nyt kerta kaikkiaan järkeä perjantaihin mennessä vetää tämä esitys pois ja ottaa aikalisä, kaikessa rauhassa paneutua näihin asioihin, ettei nyt tehdä enempää vahinkoa, kuin nyt jo on tapahtumassa. Valmethan on lakossa; en tiedä, mikä tilanne on Rautaruukin osalta.

Lainaus tästä kirjeestä kuuluu näin: "Valmetin henkilöstön kokous on käsitellyt asiaa 14.—15.10. Kokous pitää Valmetin nykyistä valtion omistuksen alarajaa — 33,4 — sellaisena, ettei sitä tule alittaa." Tämä on varsin selkeä viesti. Toisaalta tässä kannanotossa todetaan näin: "Valmetin henkilöstö ymmärtää hyvin sen, että valtiolla ei ole eikä tule olemaan sellaisia varoja, joilla voidaan hoitaa valtionyhtiöiden tarvitsema pääomahuolto. Henkilöstö hyväksyy tätä taustaa vasten sen tosiasian, että joidenkin valtionyhtiöiden osakkeita on myytävä, jotta yritysten pääomahuolto ja vakavaraisuus voidaan taata. Se, miten paljon osakkeita myydään tai mikä on valtion omistusosuus kustakin valtionyhtiöstä, pitää kuitenkin henkilöstön mielestä viimeistään päättyä siihen, että yritys pysyy suomalaisena ja tätä kautta hyödyttää tuloksillaan vain suomalaista yhteiskuntaa." Edelleen "Valmetin henkilöstö pitää edelleen välttämättömänä sitä, että eduskunta on jatkossakin se, joka määrittelee valtakunnassa harjoitettavan teollisuus- ja aluepolitiikan. Tämä toteutuu vain siinä tapauksessa, että valtio omistaa myös jatkossa teollisuusyritysten osakkeita riittävän määrän."

Arvoisa puhemies! Tämän lisäbudjetin yhteydessä ja liittyen tähän valtionyhtiökeskusteluun me olemme kiinnittäneet myös huomiota siihen, että Enso-Gutzeitille on myönnetty yksityistämistaluuksia tässä salissa vuonna 1991 silloisen toisen lisätalousarvion yhteydessä, eli valtioneuvostolla on valtuudet luopua määräysvallasta

Enso-Gutzeitissa. Näin on päätetty 91. Tilanne on hyvin mielenkiintoinen sen suhteen, että näitä valtuuksia, joita on valtioneuvostolla ja Enso-Gutzeitilla, ei ole käytetty. Tämä osoittaa myös sen, että ei ole sellaista kiirettä, johon ed. Luukkainen puheenvuorossaan vetosi, että pitää kasakaappiin ikään kuin valmiiksi tehdä päätöksiä, jotta yhtiöt voisivat sitten operoida. Tämä osoittaa mielestäni aivan selkeästi sen, että näin ei ole asianlaita, vaan tässä on kyllä kysymys poliittisesta ja ideologisesta lähtökohdasta valtionyhtiöiden hävittämisestä.

Erityisesti Enso-Gutzeitin haluan tuoda tässä yhteydessä myös esille siitä syystä, että ministeri Kääriäinen vakuutteli eduskunnassa 26.10.94 täysistunnossa, kun Veitsiluoto-asiasta oli keskustelu: " - - että Ensossa valtiolla on määräysvalta, ja totean siihen, että tällä hallituksella ei ole aikeita tästä asemasta poistua." Edelleen ministeri Kääriäinen totesi: "Enson osalta tilanne on hyvin selvä. Valtiolla on määräysvalta. Kolmasosa on valtion omistajuudessa. Tämän hallituksen ja kauppa- ja teollisuusministeriön suunnitelmassa ja aikeissa ei ole tätä tilannetta miksikään muuttaa."

Kun tilanne Enson osalta on tällainen, niin on täysin perusteltua, että nyt myös päätetään poistaa Ensoa koskeva vuoden 1991 valtuutus. Sitä me tulemme vastalauseessamme myös ehdottamaan, samoin kuin sitä, että hylättäisiin Kemiran, Rautaruukin ja Valmetin omistuspohjajärjestelyt.

Toisaalta me olemme hyväksymässä tähän lisäbudjettiin liittyvän esityksen ns. rahastojen rahaston perustamisesta, koska sen tarkoituksena on ohjata Sitran ja Keran kautta riskirahoitusta pk-yritysten toiminnan tukemiseksi. Tarkoitus mielestämme on oikean suuntainen, mutta on syytä muistuttaa siitä, että tuota 320 miljoonan rahastoa ei saa putsata ja puhalttaa erilaisten keinoittelijoiden liiveihin. Uskon, että näitä konsultteja, jotka käyttävät tätä mahdollisuutta, on varmasti nyt jo liikkeellä juonimassa, miten saataisiin valtionyhtiöistä rahastojen rahaston kautta saatua pääomaa liikkeelle laskettuna hyödynnettyä niin, että ne rahat menevät muihin kuin alku-peräisiin tarkoituksiin. Toivottavasti näin ei käy, mutta se edellyttää myös tiukkaa valvontaa silloin, kun riskirahoituspäätöksiä Kerassa ja Sitrassa tehdään.

Arvoisa puhemies! Työttömyys ja erityisesti rakennusalan työttömyys huomioon ottaen pidämme hallituksen esitystä asuinrakennusten korjaustoimenpiteiden edistämiseksi täysin riit-

tämättömänä. Niinpä tulemme ehdottamaan perjantain istunnossa määrärahaa lisättäväksi vielä 100 miljoonalla markalla hallituksen esityksen lisäksi.

Ed. Jokiniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laaksonen puheenvuorossa haluaisin muutamaa kohtaan kiinnittää huomiota. Hän oli huolestunut työllisyydestä. Niin olen minäkin. Mutta nimenomaan suuret yhtiöt oikeastaan suurienkin investointien jälkeen erittäin vähän luovat uusia työpaikkoja. On vielä sillä tavalla, että vaikka kapasiteetti huomattavasti lisääntyisi, niin työpaikat ovat yleensä vähentyneet. Otan esimerkiksi jonkun sellutehtaan, jonka kapasiteetti voi kaksinkertaistua mutta työpaikat siitä huolimatta vähenevät.

Ed. Laaksonen puheenvuorossaan kannatti pääomasijoitusyhtiön perustamista ja varojen ohjaamista pk-sektorille. Ymmärsin myös tuosta puheenvuorosta, että sitä kautta pyritään todella uusia työpaikkoja luomaan. Herää vain kysymys, mistä sinne tulevaisuudessa ne varat tulevat. Kyllä kai juuri tätä kautta, ja tämä ajatuspohja, mikä tästä tulee, mitä voidaan irrottaa ja sinne saada, on oikea. Luulen, että suomalainen omistuspohja on arvokas ja arvostettava asia, siitä on mahdollisimman pitkälle pidettävä huolta. Mutta en usko, että kovin vakava ja paha asia on, jos meille ulkomaistakin rahoitusta saadaan. Siitä hän on varsin hyviä esimerkkejä.

Valtuuksien käyttämisessä luulen, että yhtiölle ei ole eduksi, jos me niitä valtuuksia käsittelemme juuri silloin eduskunnassa, kun rahoitus on ajankohtaista. Se on aina huono asia, koska osakkeista ei silloin täyttä korvausta saada; keskustelu heti heijastuu pörssi-arvoihin.

Ed. Luttinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Jokiniemelle haluan todeta, että ei meidän tarvitse rahastojen rahaston pääoman kartuttamisen takia tuhota valtionyhtiöitä. Onhan se nyt aivan hassua, että meidän pitää ensin pistää valtionyhtiöt matalaksi, jotta voidaan pk-yrityksiä tukea. Eihän tältä pohjalta voida asioita kehittää. Niillä anneilla, kuten jo totesin aikaisemmin, jotka vielä ovat käyttämättä niin Rautaruukissa kuin Valmetissäkin, saadaan rahaa vuosien varrella hyvin runsaasti ja rahoja voidaan käyttää pk-sektorilla, joka nyt on akuutissa rahan tarpeessa, nyt ja lähivuosien aikana. Eli uusia anteja ja valtionyhtiöiden myymistä lisää, osuuskien myymistä, ei tarvitse nyt tehdä. Se on puhdas poliittinen pää-

tös siinä tilanteessa, jolloin kuvitellaan ja arvelaan, että vaalien jälkeen tällaisten päätösten tekeminen on mahdotonta. Nyt on kiire tehdä virheellisiä päätöksiä.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Hallitus on ilmoittanut talouspolitiikkansa keskeisen tavoitteen olevan edelleen valtion velkaantumisen pysäyttäminen. Katsotaanpa nyt sitten viimeisten lukujen mukaan, miten hallitus on tässä tavoitteessaan onnistunut.

Valtion lainanotto on tänä vuonna ollut ja tulee olemaan noin 73 miljoonaa markkaa jokaista työtuntia kohti eli 584 miljoonaa markkaa jokaista työpäivää kohti, mikä tekee 12,2 miljardia markkaa joka kuukausi, mikä taas tekee 146 miljardia markkaa koko vuoden aikana. Tästä lainanotosta korko- ja kuoletusmenot tulevat tänä vuonna olemaan 264 miljoonaa markkaa joka päivä eli 1,9 miljardia markkaa viikossa eli 8 miljardia joka kuukausi, mikä tekee 96,5 miljardia markkaa vuoden aikana. Näin siis hallitus on "onnistunut" tavoitteessaan valtion velkaantumisen pysäyttämiseksi.

Velkaantumisen pysäyttämiseksi hallitus on ollut valmis leikkaamaan sosiaaliturvaa ja koulutusmenoja niin paljon, että se on jopa vaarantanut kansalaisten toimeentulon ja kunnollisen, tulevaisuutta pohjustavan koulutuksen. Vuosi vuoden jälkeen menoja on leikattu ja leikataan, jotta muka pysyttäisiin ns. budjettiraameissa. Kuitenkin on tapahtunut, kuten ed. Laaksonen edellä kertoi, niin että yhteensä 14 lisäbudjetissa menoja on sitten revitelty yli 60 miljardia markkaa lisää. Hallituksesta on tavallaan tullut keksimänsä raamin vanki. Järkevä säästöpolitiikka on käynyt mahdottomaksi, kun varsinaisen talousarvion lisäksi kuitenkin jatkuvasti annetaan lukuisia lisätalousarvioita.

Nyt tässä, tämän vuoden kolmannessa, lisätalousarviossa hallitus esittää nettolainanoton lisäämistä 440 miljoonalla markalla, ja käsittelyn aikana siihen on tullut vielä 20 miljoonaa markkaa lisää. Suurin osa tästä lisäbudjetin lisälainatarpeesta syntyy puolustusvoimien hävittäjähankintojen aikaistamisesta. Minusta valtion velkaantuminen on niin suuri ongelma tällä hetkellä, velkaantumisen kasvuvauhti ja velkaantumisen taso, että sitä ei ole syytä kasvattaa. Hornetien aikaistaminen ei ole syy, jonka takia valtion velkaa kannattaisi lisää kasvattaa.

Arvoisa puhemies! Tulen siis lisäbudjetin yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään, että Hornetien hankintaa ei aikaisteta, jotta ei tarvitsisi

ottaa myöskään lisälainaa. Tulen myös esittämään, että lisälainaa ei oteta.

Mitä tulee lisäbudjetin muihin pääluokkiin ja eriin, ulkoasiainministeriön hallinnonalalla on tapahtunut niin, että turvapaikan hakijoiden määrä on ollut arvioitua pienempi ja vastaanotomäärärahaa nyt vähennetään lisätalousarviossa 50 miljoonalla markalla. Tulen esittämään, että säästynyt summa lisättäisiin varsinaiseen kehitysyhteistyömäärärahaan, koska sitä on vuosien mittaan leikattu erittäin rajusti ja kunnolliset kehitysyhteistyöhankkeet ovat nyt todella uhanalaisia ja vaarassa.

Puolet tästä määrärahalisäyksestä eli noin 25 miljoonaa markkaa tulisi käyttää humanitaariseen avustustyöhön, jonka tarve maailmassa on tämän vuoden aikana dramaattisesti kasvanut. Toinen puoli, 25 miljoonaa markkaa, tulisi käyttää naisten terveysprojektien rahoittamiseen. Näiden projektien tulisi edistää perhesuunnittelua kehitysmaissa. On nimittäin niin, että naisten aseman ja terveydentilan parantaminen sekä ehkäisyneuvonnan antaminen nimenomaan naisille on avain kestävään kehitykseen.

Mitä tulee kauppaja- ja teollisuusministeriön pääluokan eriin, vastauspuheenvuorossani jo toin esille, että olen siinä mietinnön kannalla. Minä en näe niitä peikkoja, joita täällä salissa on tullut esiin, valtionyhtiöiden yksityistämismahdollisuuksien antamisessa. En toista niitä argumentteja, jotka vastauspuheenvuorossani jo kerroin.

Samaan yhteyteen minusta on syytä liittää Valmetia koskeva ponsi. On nimittäin niin, että aseiden valmistajana Valmet toimii poliittisesti hyvin vaikeasti hallittavalla alueella. Kun kansallisia asevientimääräyksiämme ollaan ratkaisevasti lyhentämässä, on erityisen tärkeää, että Valmetin kaltaisten yhtiöiden toiminta on eettisesti ja poliittisesti moitteetonta. Siksi valtion tulee huolehtia siitä, että yhtiöitä ohjataan Suomen ulkopoliittisia tavoitteita ja niitä sitovia kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia kunnioittavaan kaupankäyntiin. Tältä osin tulen esittämään perustelulausumaa, että eduskunta edellyttäisi, että "Valmet Oy:n aseviennissä noudatetaan Suomen ulkopoliittisia tavoitteita ja Suomea sitovia kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia".

Mitä tulee momenttiin 32.50.89 eli ns. rahastojen rahaston perustamiseen, itse kannatan tämän rahastojen rahaston perustamista. Minusta perustaminen on ihan OK. Tilannehan on nimittäin se, että tällä hetkellä Kera on riskiluo-

tonantaja. Valtiontakuukeskus hallitsee takuumuotoisia instrumentteja, mutta perustettavan pääomasijoitusyhtiön eli ns. rahastojen rahaston tarkoituksena ei ole antaa lainoja, sen tarkoituksena ei ole myöntää takauksia, vaan sen tarkoituksena on tehdä osakepääomasijoituksia ja oman pääoman ehtoisia lainamuotoisia sijoituksia. Näin se tavallaan tulee täydentämään sitä aukkoa, joka rahastomarkkinoilla tällä hetkellä on. Eli itse kannatan kyllä rahaston perustamista.

Mitä tulee työllisyystilanteeseen ja työministeriön hallinnonalan asioihin, niin jo vuonna 1993 ympäristöministeriön asettama ympäristönsuojelun ja -hoidon työllistämisyhmä esitti jättämässään mietinnössä, että erilaiset ympäristönsuojelun ja -hoidon tehtävät voisivat työllistää jopa 20 000 henkilöä vuodessa. Näitä työpaikkoja ympäristönsuojelun puolella voitaisiin luoda ja ylläpitää erityisesti jätehuollossa, vesihuollossa, maatalouden ympäristönsuojelussa, ilman-suojelussa ja rakennussuojelussa. Siksi tämän tyyppistä työllisyysperusteista valtionapua investointeihin on lisättävä ja kohdennettava ekologiseen työllistämiseen.

Arvoisa puhemies! Kun esitän, ettei Hornet-hankintoja aikaisteta eikä velkaa oteta, niin yhteenlaskulla tulee summaksi 62 miljoonaa markkaa, ja esitän, että jäljelle jäävä raha voidaan käyttää tämän tyyppiseen toimintaan. Muutoinkin, arvoisa puhemies, tulen lisäbudjetin yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään III vastalauseen mukaiset muutosehdotukset.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Luukkainen leikittelee noilla miljoonilla, luettelee, kuinka monta sataa miljoonaa markkaa otetaan päivässä velkaa, tulee mieleeni ed. Rajamäki, joka leikittelee maatalouden aiheuttamilla menoilla laskien kymmenen vuoden ajalta yhteen jonkin summan, mitä on maataloustukeen käytetty, ja sillä tavalla saadaan mahtavan hienoja summia, jotka suoraan järisyttävät.

Me olemme todella velkaantuneet näiden vuosien aikana, tämän hallituksen aikana, mutta miten se asia olisi ollut hoidettavissa toisin? Kun hallitus on esittänyt kipeitä säästöjä, jotka koskevat monta kertaa ihan kaikkein köyhintä väestönosaa, myös muita, oppositio ja myös vihreät siinä mukana ovat systemaattisesti tyrmänneet tämän asian. Jos niitä säästöjä ei olisi tehty, tietäkö ed. Luukkainen, kuinka paljon enemmän meillä olisi velkaa tällä hetkellä, kuinka paljon

enemmän tämä maa olisi velkaantunut näiden neljän vuoden aikana?

Toisaalta oppositio on esittänyt toistuvasti velkaelvytystä, jota olen kyllä itsekkin kannattanut eräässä vaiheessa tietyin edellytyksin, ei sellaisenaan. Mutta tässä vaiheessa sanon nyt tästä asiasta, mitä opposition esitykset olisivat merkinneet. Jos säästöjen sijasta olisi siirrytty velkaelvytykseen, kuinka paljon velkaa olisimme tarvinneet lisää? Aika käsittämätöntä on, että väitetään mustaa valkoiseksi. Miten opposition toimet vastoin hallituksen toimia olisivat vähentäneet meidän velkaantumistamme näiden neljän hallitusvuoden aikana niillä systeemeillä, joilla säästöt tyrmätään systemaattisesti ja puhutaan velkaelvytyksestä velkarahalla?

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän ongelmamme on se, että meillä on yhtäaikaa erittäin korkea työttömyys ja erittäin korkea valtion velka, ja näiden kahden ongelman kanssa joudutaan painiskelemaan tulevina vuosina vielä hyvinkin kipeällä tavalla. Jos, niin kuin oppositio on näinä vuosina esittänyt, olisi pyritty taistelemaan työttömyyttä vastaan, voisimme näinä nousun vuosina paljon ponnekkaammin keskittyä nyt velan hoitoon, mutta velanhoidoakin vaikeuttaa se, että noususuhdanteessakin meillä on erittäin korkea ja vaikeasti hoidettava työttömyys. Tämä tekee tällaisen kaksoisongelman meille, ja sen vuoksi kaikki ne toimenpiteet, joita työllistämiseksi esitettiin, olisivat olleet parantamassa tulevien vuosien tilaa.

Ed. Luukkaisen puheenvuorossa annettiin tunnustusta tälle rahastojen rahastolle. Sekään ei valitettavasti välttämättä toimi työllistäjänä, ja vielä vähemmän sillä on edellytyksiä toimia nimenomaan teollistajana. Ed. Laaksonen aikaisemmin korosti riskisijoitustoimintaa Sitran ja Keran kautta, mutta rahastojen rahastohan tulee sijoittamaan valtionyhtiöistäkin saatuja myyntivoittovaroja yksityisiin sijoitusrahastoihin, joiden valvonta ei lähde mistään teollisuus- eikä työllistämiskohdista. Ne rahastot lähtevät yksinomaan pääoman tuottovaatimuksista. Näin ollen niitä tavoitteita, joita täällä esimerkiksi keskustan ryhmässä toiveikkaasti tälle rahastojen rahastolle on esitetty, tuskin tullaan sillä saavuttamaan.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensin vastaan ed. Aittoniemelle. Kaikki ne esitykset, joita vihreät ovat tehneet

näiden kolmen ja puolen vuoden aikana koskien varsinaisia budjettejia tai lisäbudjettejia, ovat olleet tasapainoisia. Niissä siis ei ole lisätty velkaa. Säästökohteet on aina etsitty, jos jotakin on esitetty myös lisättäväksi. Tähän oikeastaan sopisi ed. Alarannan puheenvuoro, että hallituksella on rahaa siihen, minkä se katsoo tärkeäksi, eli hallituksella on ollut rahaa esimerkiksi hankkia Horneteja 10—15 miljardilla markalla, mutta sitten taas ei ole ollut rahaa sosiaalipuolen asioihin jne. Vihreä verouudistus, jota olemme täällä ajaneet, olisi aika pitkälle ratkaissut tämän ongelman, koska nythän hallitus on kiristänyt veroja laman aikana, kun niitä olisi pitänyt löysentää. Näin hallitus on syventänyt lamaa omalla talouspolitiikallaan.

Ed. Hämäläiselle rahastojen rahastosta: Riippuu hallituksesta ja ministeriöstä, miten sen valvonta aiotaan toteuttaa. Itse haluaisin korostaa mietintöön kirjattua lausumaa, että ”hyväksyessään valtion osakeyhtiömuotoisen pääomasijoitusyhtiön perustamisen valiokunta katsoo, että niistä merkittävistä sijoituskohteista, joihin tämän ns. rahastojen rahaston varoja kanavoituu, tulee tarvittaessa tehdä ympäristövaikutusten arviointi ennen sijoituspäätöstä”. Eli nyt jo esimerkiksi tämä asia on tullut huomioon otetuksi ja näin annettu ohjenuorat ministeriölle, kun se käytännön periaatteita rahastolle tekee. Kansainvälisillä pääomamarkkinoillahan on jo pitkään toiminut useita ja kasvavia sijoitusrahastoja, jotka noudattavat eettisiä sijoitusperiaatteita. Minusta tämän rahaston pitäisi nimenomaan toimia tällä pohjalla.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luukkaisen ryhmä, vihreät, on hakenut kaikkiin menokohteisiin lisärahoitusta ympäristöverotuksesta. Minä olen josakin vaiheessa pyrkinyt laskemaan, miten paljon ympäristöverotuksella olisi saatu niitä tuloja, joita nyt ed. Luukkainenkin puheenvuorossaan tarkoitti. Se on valtava summa, ja nämä ovat kuitenkin veroja, jotka ovat yhteiskunnasta pois, toista kautta kuin nykyisin. Ei tämä ole ratkaisu. Kyllä sellaisia esityksiä esittää kuka hyvänsä, että lisätään ympäristöverotusta kymmeniä miljardeja markkoja tietyn ajanjakson aikana ja tällä täytetään ne menot, joihin normaalisti tänä päivänä otetaan velkaa. Ei se ole mitenkään mahdollista. Tämä on ympyrä, joka kiertää ja toistaa itseään, mutta mitään tulosta se ei anna.

Ed. Hämäläiselle totean, että kyllä työttömyydestä on kannettu huolta. Meidän työllisyytem-

me on merkittävästi parantunut. Ainoa ratkaisu näiden vuosien aikana on ollut se viinaslainen järjestelmä: Maan talouden perusrakenteet on saatava kuntoon, ennen kuin yhteiskunnan taloutta ryhdytään uudelleen rakentamaan. Nyt ne perusrakenteet alkavat olla kunnossa ja työttömyydessä on myös selvästi nähtävissä positiivinen kehitys. Hallituksen politiikka on ollut ainoastaan oikeata, mitä on voitu näiden vuosien aikana suorittaa sinipunahallituksen aiheuttaman katastrofin jälkeen. Sen aiheuttamia tappioita ja yhteiskunnan romahdusta on korjattu nämä neljä vuotta. Lähes jokainen kansalainen on tuntenut sen selkänahassaan.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi jaksaa muistuttaa sosialidemokraattien kaksi vuotta sitten esittämästä velkaelvytyksestä. Se olisi ollut silloin ajankohtainen ja niin olisi pitänyt tehdä. Työttömyyttä ei olisi koskaan pitänyt päästää 500 000:een, ed. Aittoniemi. Se olisi tiennyt sitä, että valtio ei olisi velkaantunut näin paljon. Ed. Aittoniemi sanoi, että työttömyys on vähentynyt. Toivon mukaan on vähentynyt. Mutta täällä käydyissä keskusteluissa kävi aivan selkeästi ilmi, että 104 000 ihmistä on joko työllistämistuella taikka koulutuksessa. Todellisuudessa työttömyys ei ole kovinkaan paljon vähentynyt, valitettavasti. Näin ainakin ministeri Kanerva ilmoitti. Jos ministeri Kanerva ei puhu totta, niin se on sitten hänen asiansa.

Arvoisa puhemies! Täällä on jo keskusteltu valtionyhtiöiden yksityistämisestä. Sehän onkin tämän lisätalousarvion merkittävin asia. Hallitus on todella valinnut yksityistämispolitiikassaan hyvin suoraviivaisen, mutta todella salakavalan linjan. Yksittäisten valtionyhtiöiden myyntiä viedään eteenpäin lisätalousarviossa. Kun tiedetään, että esimerkiksi julkisuus ei seuraa lisätalousarvioita ja niiden käsittelyä läheskään sillä mielenkiinnolla kuin normaalin talousarvion käsittelyä, niin on selvää, että hallitus on pystynyt uuttamaan tällä tavoin yhtiöiden myyntejä ja yksityistämistä.

Myynnin järkevyydestä ja omistuspohjan laajentumisesta ei haluta käydä avointa keskustelua. Kuten jo aikaisemmin totesin, tällainen perusteellinen keskustelu olisi pitänyt käydä siinä vaiheessa, kun yhtiöitä alettiin yksityistää, kun alettiin myydä valtion omaisuutta pois. Nyt omistuspohjan laajennukset yritetään toteuttaa kuuntelematta yritysten henkilöstöä sekä piittaamatta yritysten työllisyys- ja aluepoliittisista vaikutuksista. Minä olen pitänyt keskustaa sellaise-

na puolueena, joka pitää huolen siitä, että myös haja-asutusalueilla olisi työpaikkoja ja että valtionyhtiöissä säilyy omistusoikeus ja määräysvalta. Nyt en ole enää varma, onko keskusta entisillä linjoillaan. Jos keskusta väittää olevansa entisillä linjoillaan, silloin ei voi tulla muuhun tulokseen kuin siihen, että keskusta on kokoomuksen edessä rähmällään ja on antanut tässä asiassa täyden vallan kokoomuksen yksityistämispolitiikalle, koska kokoomushan yksityistäisi vaikka isoäitinsä, jos se siihen pystyisi.

Sosialidemokraatit eivät hyväksy hallituksen yksityistämispolitiikkaa. Siksi esitämme vastalauseessamme, että valtionyhtiöitä koskeva momentti poistettaisiin lisätalousarviosta. Omistuspohjan laajennukset tulisi valmistella perusteellisesti. Minusta ne ovat nyt huonosti valmisteltuja. Yhtiö yhtiöltä tulisi arvioida, kuinka laajaan yksityistämiseen voidaan ja on ylipäänsä järkevää mennä. Emme vastusta omistuspohjan laajentamista, kun se tehdään perustelluista syistä työntekijöitä kuullen, koska valtionyhtiöt tarvitsevat pääomaa terveen teollisuuspolitiikan toteuttamiseksi. Mutta määräysvalta minusta valtionyhtiöissä pitäisi säilyttää, sellainen määräysvalta, että valtiolla tarpeen tullen on mahdollisuus sanoa, että Kainuun korvessa taikka Pohjois-Karjalassa on valtion yritys, valtionyhtiö, ja pidetään huoli siitä, että se on kilpailukykyinen.

Istuva hallitus on saanut kehuja siitä, ettei se ole syyllistynyt ns. vaalibudjetin tekoon. Tämähän ei pidä paikkaansa. Ahon hallitus tekee vaalibudjetin vain vähän erikoisella tavalla. Ensi vuoden menoja on nyt käsiteltävänä olevassa kolmannessa lisätalousarviossa, niitä on rutkasti, sellaisia menoja, jotka olisivat kuuluneet ensi vuoden normaaliin budjettiin. Noita ensi vuoden menoja tulee todennäköisesti myös ensi vuoden ensimmäiseen lisätalousarvioon, joka tietämäni mukaan annetaan jo tammikuussa, ja tammikuussa saadaan vasta varsinainen talousarviokin todennäköisesti lukkoon lyötyä. Eli ensi vuoden talousarvion raamit eivät ole totta. Ne ovat keinotekoisia. Todellisuudessa ensi vuoden budjetti menee yli 200 miljardin, niin kuin tämänkin vuoden lopullinen budjetti näyttää menevän.

Tuossa lisäbudjetissa lisätään kuulemani mukaan työllisyysmäärärahoja, mutta siihen tulee kyllä paljon muutakin, ja siitä tulee todennäköisesti hallituksen vaalibudjetti. Siihen tulee sellaisia asioita, joilla pyritään hankkimaan kannatus-ta vaaleissa.

Samalla hallitus tekee vaalibudjettia päättämällä jo perusteluissa vuonna 96 toteutettavista

uudistuksista. Hallitus on kovaa kyytiä sitomas-
sa lupauksillaan seuraavan hallituksen käsiä
mm. siirtomäärärahoilla, ja esimerkiksi yritys-
tuissa kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen
antaa valtuuksia monelle seuraavalle vuodelle,
jotka menot ovat tavallaan sidottuja.

Tämä on kestävä linja, koska toisaalta
hallitus sanoo hyväksyvänsä Pekkasen paperiin
liittyvät säästötavoitteet jopa tuohon 16 miljard-
diin saakka. Eli periaatteessa hyväksytään sääs-
tötavoitteet, mutta kuitenkin tehdään lisäbudje-
teilla miljardien ylityksiä. Tästä johtuukin se,
että hallituksen puheiden ja tekojen välillä on
hyvin syvä ristiriita, eikä sitten ole ihme, että
hallitukseen ei enää uskota.

Ehkä tuorein hallituksen lupaus on toteuttaa
päivähoidon ja kotihoidon tuen laajennus vuon-
na 96. Itse en usko, että hallitus on vakavissaan
laajentamassa päivähoitoa. Jos näin olisi, miksi
laajennusta ei toteutettaisi jo ensi vuonna. Ei
valtiontalouden tila ole vuonna 1996 yhtään sen
parempi kuin ensi vuonna. Päinvastoin valtion-
talouden tila on huonompi, koska valtion velka
lisääntyy ensi vuonna muistaakseni 70 miljard-
dia markkaa.

Lehdistä luin, että sosiaali- ja terveysministeri
Huuhtanen Iisalmessa sanoi, että keskustajoh-
toisissa kunnissa on päivähoito toteutettu, mutta
sosialidemokraatti- ja kokoomusjohtoisissa kun-
nissa päivähoito on huonosti toteutettu eli siellä
on päivähoitajia jne. Tämähän on aivan sel-
vä asia, koska keskustajohdot kunnat ovat pie-
niä maalaiskuntia, joissa ei juuri ole teollisia työ-
paikkoja ja joissa kotihoidon tukea käytetään
lasten hoitamiseen ja myös perhehoitoa käyte-
tään. Onhan aivan selvä, että jos kotihoidon tu-
kea saa kaksilapsinen perhe yli 3 500 markkaa,
niin eihän siinä kannata enää kunnalliseen päivä-
hoitoon viedä lapsia, ennen kannattaa palkata
kotiin yksityinen hoitaja. Sellaiset ihmiset, jotka
käyvät teollisuustyössä, ja kaupungeissa olevat
tarvitsevat kunnallisia päivähoitopaikkoja, to-
della tarvitsevat. (Ed. Renko: Mikseivät ne voi
palkata?) — Ed. Renko: yleensä kaupungeissa
olevat perheet ja yksinhuoltajat eivät ansaitse
niin paljon, että voisivat palkata kotiinsa apulai-
sen, vaikka saisivatkin kotihoidon tuen. Tämä
on tosiasia.

Hallituksessa istuvien ministereiden puheita ei
enää oteta vakavasti. Ehkä paras esimerkki tästä
on ministeri Pekkarisen esiintyminen. Ministeri
Pekkarisen mukaan julkisia menoja ei enää tar-
vitse leikata. Näin siis puhuu sellaisen hallituksen
ministeri, joka toisaalta sitoutuu 16 miljardin

markan säästöihin. Ministeri Pekkarinen on
käyttänyt lukuisia tämän suuntaisia puheenvuo-
roja, ainakin niitä on Pohjois-Karjalan lehdissä
ollut. Tämä osoittaa sen, että hallituksen ministe-
rit voivat käyttäytyä vastuuttomasti: olla toisaal-
ta päättämässä hallituksessa, mitä yhteisesti teh-
dään, mitä yhteisesti sovitaan, mutta sitten maa-
kunnassa ja omassa vaalipiirissä puhua aivan
toista. Eihän tämä tietysti mitään uutta ole.
Tämä on vanhaa keskustan vaalitaktiikkaa. Hal-
lituksessa päätetään, mitä päätetään, ja sitten
maakunnassa puhutaan aivan toista. Ei mitään
uutta ole se, että keskusta on hallituksessa ja
oppositiossa yhtä aikaa. Riippuu siitä, missä pu-
hutaan.

Kun luottamus hallitukseen on todella men-
nyt, hallitus on itse siihen syypää, koska ei ota
enää vastuuta tulevasta, ja yhä useammin katseet
ja toiveet on suunnattu sosialidemokraatteihin,
ja meidän lausuntojamme luetaan niin kuin ne
olisivat hallitusohjelman tekstejä. Vaaleihin on
puoli vuotta, ja vaikka olemmekin hyvin otettuja
saamastamme huomiosta, täytyy todeta, että
vastuu tämän maan asioista on maalisvaaleihin
asti istuvalla hallituksella. (Ed. Aittoniemen väli-
huuto) Siitä hallitus ei pääse mihinkään karkuun,
vaikka se — niin kuin ed. Aittoniemikin — syyt-
tää oppositiota mm. siitä, ettei se ole hyväksynyt
hallituksen säästötavoitteita ja säästöesityksiä.
Hallitus saa ne läpi omilla voimillaan. Sen takia
olemme siirtyneet enemmistöparlamentarismiin.
Joka tapauksessa ensi maalisvaaleihin asti tällä
hallituksella on vastuu tämän maan asioista ja
siitä, mitä neljän vuoden aikana on tehty. Aiome-
me pitää huolen siitä, että myös ihmiset ymmär-
tävät sen.

Ed. J o k i n i e m i (vastauspuheenvuoro):
Herra puhemies! Ed. Törnqvist, joka on samalla
oman eduskuntaryhmänsä, sosialidemokraat-
tien, varapuheenjohtaja, pohdiskeli myöskin val-
tionyhtiöproblematiikkaa. Hän ennen kaikkea
arvosteli sitä, että hallitus on uuttanut näitä nyt
lisäbudjettiin eikä keskustelua ole missään vai-
heessa käyty. Kyllä täällä salissakin on välikysy-
myskeskustelua käyty kaksikin kertaa jo tämän
vuoden aikana, viime keväänä ja myös lokakuun
lopulla Veitsiluoto-asian yhteydessä. Hän pe-
räänkuulutti keskustan suhtautumista valtion-
yhtiöihin.

Voinen siteerata omaa puheenvuoroani, joka
oli ryhmäpuheenvuoro samalla ja keskustan
kannanotto näihin asioihin: "Valtionyhtiöiden
perustamisen alkuperäiset perusperiaatteet ovat

edelleenkin monilta osin ajankohtaisia. Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että valtion on myös jatkossa säilytettävä ainakin energiayhtiöiden ja myös kehitysalueilla toimivien tuotannollisten valtionyhtiöiden tosiasiallinen määräysvalta. Tapauskohtaisesti on ratkaistava, minkälaisella omistussuudella tosiasiallinen määräysvalta valtionyhtiöissä on säilytettävissä.”

Luulen nimenomaan, että Rautaruukin osalta tuolla kolmanneksellakin määräysvalta on kohtuullisesti säilytettävissä. (Ed. T. Roosin välihuuto) — Valmet ei enää ole kehitysalueyhtiö ihan vastaavassa mielessä.

Ed. Törnqvist kosketteli vaalibudjettia, mutta totean vain tässä yhteydessä, miten mahtaa toteutua sitten, jos ajatellaan niin demarien kuin ehkä ammattiyhdistysliikkeen puolella, että valtion velkaa on vähennettävä ja yritystuet on poistettava suurelta osalta, näin olen ymmärtänyt. Kysyisin vain, miten sitten työllisyys hoidetaan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä keskusta ja varmasti kokoomus ja ruotsalaisetkin kantavat vastuuta helposti nämä kolme kuukautta, mitä tässä on jäljellä. Ei siinä ole mitään ongelmaa. Jos tämän hallituksen voimassaoloaikaa olisi kuusi kuukautta vielä, se olisi kauhistus sosialidemokraateille, kun te tiedätte, että valtiontalous niiden järkevien ratkaisujen jälkeen, mitä tämä hallitus on näiden vuosien aikana tehnyt, nousee kohisten, työttömyys vähenee ja sillä tavalla. Teille on onni, että aikaa on vain kolme kuukautta. Talous ei pääse niin paljon nousemaan, että se merkitsisi suurvoittoa nykyisille hallituspuolueille.

Mutta sitä minä ihmettelen, kun keskusta kantaa nyt ensi maaliskaalain vastuu ja myöskin kokoomus ja ruotsalaiset, niin te vaaditte, että nämä poliittiset ryhmittymät ottaisivat Pekkaspaperin pohjalta vastuun myöskin siitä eteenpäin vuosien ajaksi sitoutumalla Pekkaspaperiin, johon te itse ette kuitenkaan halua sitoutua. Tarkoituksena on pelkäästään se, että tehtäisiin poliittinen sopimus näistä säästöohjelmista. Sen jälkeen kun te tullette hallitusvastuuseen, te sanotte: Emmehan me toimisi näin, mutta kun keskusta ja muut sopivat tällaisista säästöistä ja Pekkaspaperin ohjelmasta vuosiksi eteenpäin, niin meille on laitettu jo raudat suuhun. Ottakaa edes maaliskuusta asti vastuu alkääkä vaatiko sitä, että muut poliittiset ryhmittymät ottavat vastuun jo ennakkoon tässä vaiheessa jonkin Pekkaspaperin pohjalta, johon te itse ette halua tulla ollen-

kaan, niin kuin ed. Lipponen sanoi. Tämä on aika käsittämätöntä.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikysymyskeskustelu ei ole mikään periaatteellinen keskustelu valtionyhtiöistä. Oppositio esittää välikysymyksen, että saisi hallitukselta joitakin tietoja. Jos hallitus olisi halunnut, että todella keskustellaan valtionyhtiöistä, se olisi tuonut selonteon eduskuntaan siitä, miten se aikoo yksityistää valtionyhtiöitä, mitä se aikoo jättää omaan päätösvaltaansa jne. Näin ei ole käynyt.

Ed. Jokiniemi, valtionyhtiöitä tarvitaan muuallakin kuin pelkästään kehitysalueilla, mutta kehitysalueilla ne ovat kyllä ihan teollisuuden perusta. Tällä menolla tuo perusta kyllä murenee.

Ed. Aittoniemi sanoi, että valtiontalous on kunnossa. Ed. Aittoniemi, huhtikuussa 91 valtiolla oli velkaa 63,9 miljardia, ensi vuoden lopussa valtion velka on 380 miljardia. Ed. Aittoniemi, tämäkö on sitä, että valtiontalous on kunnossa?

Eivät sosialidemokraatit voi ottaa vastuuta ennen kuin tietävät, antaako kansa vaaleissa valtakirjan. Vaalit ovat maaliskuussa, ja gallupit eivät äänestä. Katsotaan sitten, mitä kansa sanoo. Jos julkisuudessa oleviin tietoihin on uskominen, porvarihallitus suunnittelee vakavissaan kokoumuksen ja keskustan hallituksen jatkamista. Katsotaan nyt sitten, mitä kansa vaaleissa sanoo.

Ed. T. Roos (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi puhui hallituksen harjoittamasta järkevistä talouspolitiikasta, jonka tuloksena työttömyys on yli kaksinkertaistunut ja valtion velka noin kuusinkertaistunut. Jos tämä on järkevää, mielelläni kuulisin ed. Aittoniemen määritelmän järjettömästä.

Sitten totean, että Kemira, Valmet ja Rautaruukki -kokonaisuus ns. kompromississa esitettiin pirstottavaksi niin, että Rautaruukkia ikään kuin armahdetaan, mutta Valmet menköön, koska se ei ole kehitysalueyritys. Kun tässä talossa suurella ja syvällä rintaaänellä puhuttiin kansan kahtiajakamisesta EU-kysymyksessä, eikö tämä ole sitä? Tässä nostatetaan kehitysalueiden ja rintamaiden työläiset vastakkain. Siis työttömyys on paljon kovempi monin paikoin siellä, missä Valmet on, kuin siellä missä Rautaruukki, mutta ed. Aittoniemielle näkyy tämäkin sopivan Tampereen näkökulmasta.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi käyttää kyllä todella säästeliäästi totuutta, kun hän sanoi, että valtiontalous nousee kohisten. Kohistenhan ei nouse mikään muu kuin valtion velka! Edelleenkin valtion velka lisääntyy ja valtiontalouden pohja on rapautumassa kokonaan alta pois. Vientiteollisuuden voitot kyllä ovat nousseet, mutta huolestuttavaa on, että vientiteollisuuden paranemisesta huolimatta työllistyminen ei näytä parantuvan. Perinnöksi tältä hallitukselta jää katastrofin partaalle ajettu valtiontalous. Tämähän on tosiasia.

Minä voin tulla ed. Aittoniemelle henkilökohaisesti antamaan tukiopetusta tässä asiassa ja näyttämään kuvia, joista näkyy, kuinka paljon valtion velka tulee nousemaan vuosituhaten loppuun, vaikka talous nousee 5 prosentin vuosivauhtia. Ed. Aittoniemi ei ole todennäköisesti paneutunut näihin asioihin ollenkaan. Sen vuoksi hänen takinkääntönsä ja puheenvuoronsa tuntuu todella naiivilta, kun hänestä on nyt tullut paavillisempi kuin paavi itse eli keskustalaisempi kuin keskustalaiset itse. Ihan yhtä naiivia on hänen puheensa Pekkasen talouspaketista, työllisyyspaketista. Hallituksen tarjous sosialidemokraateille on ollut se, että ensin on hyväksyttävä hallituksen esitys ensi vuoden budjetiksi ja sitten kaikki tämän hallituksen neljän vuoden aikana tekemät säästöpäätökset. Sen jälkeen hallitus keskustelisi tulevaisuudesta. Emme me ole antamassa valtakirjaa ja hyväksymässä jälkikäteen tämän hallituksen väärää politiikkaa. Tästähän tässä on kysymys!

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Uusukainen.

Ed. J o k i n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Törnqvist mainitsi minun näkevän, että on tullut riittävästi keskustelua välikysymyskeskustelun yhteydessä valtionyhtiöpolitiikasta; niin en missään tapauksessa sanonut. Noin kaksi viikkoa sittenhän oli aika laaja seminaari valtionyhtiöistä Finlandia-talolla, jos siihen kenellä oli tilaisuus osallistua. Viitataan vielä Veitsiluoto-välikysymyskeskustelun yhteydessä käyttämäni ryhmäpuheenvuoroon, jossa mainitsin nimenomaan: "Olisi kuitenkin tarpeellista myös muilla tavoin kuin välikysymyskeskustelujen muodossa kartoittaa laajan valtionyhtiöpolitiikan tulevaisuuden periaate-

ratkaisuja". Viittasin juuri tähän seminaariin ja sitten sanoin edelleen: "Toivon, että jo käytyjen keskustelujen, tehtyjen selvitysten ja ratkaisujen sekä edellä mainitun valtionyhtiöseminaarin pohjalta voitaisiin vielä täällä eduskunnassa yhdessä kauppa- ja teollisuusministerin kanssa linjata tulevaisuuden kokonaisratkaisuja valtionyhtiöihin liittyen." Tämä on keskustan kanta.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! SMP hyppäsi vuonna 90 sinipunahallituksen sirkusreestä pois, koska näimme, että talouspolitiikka johtaa siihen, että me emme voi kantaa siitä vastuuta. Olin itse yhtenä suurimpana pääpukarina siinä, että SMP lähti, koska nähtiin, mikä on tilanne. Hullumpikin sen jo huomasi siinä vaiheessa.

Vuoden 1991 budjetti tehtiin 2 miljardia markkaa ylijäämäiseksi tai joka tapauksessa se oli ylijäämäinen. Vuoden 91 heinäkuussa havaittiin jo, että 25 miljardia ollaan menossa pimeään puolelle. Kun sitten oli hallitusneuvottelut, sosialidemokraatit tietäen tarkkaan, missä ollaan menossa, eivät suostuneet minkäänlaisiin hallitusneuvotteluihin. Vaikka heille olisi luvattu kaikki ministeripaikat, he eivät olisi niille tulleet. Siis täydellistä vastuunkantokyvyttömyyttä suomalaisen yhteiskunnan asioista!

Nyt, kun tämä hallitus yhdessä kansalaisten kanssa ankarien ponnistelujen kautta on saanut maan talouden perusrakenteet jälleen muuratua, te olette varmaan mielellänne tekemässä uudessa sinipunahallituksessa jonkin asteista sirkusmatkaa seuraavan neljän vuoden aikana ja ilman vastuuta juuri siitä syystä ja sen ilmentämänä, että Pekkas-paperin te haluatte hyväksyttävä muilla, mutta ette halua ottaa siitä vastuuta itse niiltä vuosilta, jolloin sillä olisi käytännön merkitystä. Tämä on pelureiden peliä! Tämän tietää jokainen suomalainen. Seuraavien kuukausien aikana, kun tätä kansalaisille selvitetään ja maan talous paranee kohisten, niin kuin on tapahtumassa, selviää vielä toiseen kertaan tämä sosialidemokraattien kupla, jossa valitettavasti kokoomuskin oli silloin mukana.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että ed. Jokiniemi toi esille keskustan kannan näihin valtionyhtiöihin ja sen, että pitää käydä keskustelua tulevista periaateratkaisuista. Minä toivon, että ed. Jokiniemi kauppa- ja teollisuusjaoston puheenjohtajana vaikuttaa siihen, että kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen tuo vielä tälle eduskunnalle se-

lonteon siitä, mitä hallitus aikoo valtionyhtiöille jatkossa tehdä, jotta eduskunta pääsee keskustelemaan tästä ja linjaamaan sitten tulevaisuutta. Se olisi kyllä vähin, mitä tässä vaiheessa voisi tehdä, kun lisäbudjeteilla yhtiöitä on tähän asti yksityistetty.

Ed. Aittoniemen kanssa ei toimita paljon kiistellä. Sen verran haluan sanoa vain, että sosiaalidemokraatit viime eduskuntavaaleissa hävisivät 100 000 ääntä. Se on kyllä tarpeeksi suuri kuritus ja kehotus siihen, että on muiden vuoro hallita.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Haluan vain kahteen asiaan tässä lisäbudjetissa puuttua: vankienhoitolaitosinvestointiin ja valtionyhtiöihin.

Eduskunta vuosi sitten kolmannessa lisäbudjetissa vuodelle 1993 kiinnitti huomiota siihen, että julkisella puolella valtionhallinnossa on yliinvestointipaineita. Samanaikaisesti, kun tässä maassa jää kiinteistöjä tyhjäksi eri ministeriöiden ja hallintokuntien alalla, samoin kuin kuntien, yksityisten koululaitoksien, kansalaisopistojen ja kansanopistojen piirissä rakennuksia tulee jäämään tyhjiksi, jatkuvasti tuodaan meille uusinwestointeja tänne budjettiin.

Vuosi sitten eduskunta kiinnitti tähän huomiota, ja toistamiseen siellä oikeusministeriön pääluokan kohdassa 25.50 Vankeinhoitolaitos on sama ponsi: "Valtiovarainvaliokunta edellyttää, että valtio osoittaa toimitilat ministeriöille ja niiden alaisille virastoille ja laitoksille ensisijaisesti omistamistaan tiloista."

Olemme kuulleet rakennushallitusta viime vuonna ja tänä vuonna ja kuulleet saman vastauksen: Näitä tiloja on. Mutta on ilmeisesti tehtävä seuraava johtopäätös: Nyt poliitikot haluavat säästää, eduskunta haluaa ponnistaa järkeviä tilojen käyttäjiä, mutta meidän virkamiehemme ministeriöissä eivät ilmeisesti edes kaikki lue näitä eduskunnan ponsia, puhumattakaan että haluaisivat ymmärtää ne tahtotilaksi ja lähteä käyttännössä noudattamaan; nämä tahtotilat eivät kaikille kelpaa.

Näin ollen tätä on ilmeisesti yritetty panna kuriin sillä tavalla, että eri ministeriöiltä on viety investointimomentteja pois valtiovarainministeriön ns. pitkälle momentille, ja nyt sieltä annetaan armopaloja eri syistä. Valtiovarainministeri totesi, että joko ollaan hallituksessa tai ei olla, ja viedään läpi tai ei viedä. Yhtä hyvin voisi ärähtää täältä eduskunnasta käsin, että joko säästetään tai ei säästetä. Jos on yli-investointipaineita ja tyhjiä tiloja, yhteensovittamisen on tapahduttava

va ministeriöissä valmisteluvaiheessa eikä niin, että pöydän alta näitä hankkeita tuodaan.

Valtiovarainvaliokunnan ykkösjaostossa käsiteltiin pitkään vankeinhoitolaitoksen investointitilannetta ja todettiin, että perusteluissa oleva lausuma alkuperäisessä tekstissä ei pidä paikkaansa. Vuodelle 95 ei ole jatkorahoitusta. Sitten saimme selvän kirjeen ministeriöstä, että tämä jatkorahoitus tullaan hoitamaan ensi vuoden budjetin muutoksella ja se on vietävä läpi. Näin se sitten ilmeisesti viedään, mikäli valtiovarainvaliokunnassa tullaan muuttamaan ensi vuoden budjettia, ja sinne lisätään rahaa samanaikaisesti, kun meillä on tyhjiä tiloja pääkaupunkiseudulla äärimmäisen paljon.

Tällä hetkellä Vankeinhoidon koulutuskeskus sijaitsee Arsenalin tiloissa Keravalla. Pyysin Arsenalilta kirjallisen tiedon siitä, paljonko yhteensä on Arsenalilla täällä kaupunkiseudulla tiloja, joista pitäisi kelvata ja löytyä myöskin Vankeinhoidon koulutuskeskuksen tilat. Tilasto on seuraava: Liiketilaa 10 872 neliötä, toimistotilaa 11 874 neliötä, varasto- ja tuotantotilaa 45 720 neliötä, yhteensä 68 466 neliötä. Luvut perustuvat asiakirjaan Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenalilla vapaana olevat liike-, toimisto-, varasto- sekä tuotantotilat pääkaupunkiseudulla 7.12.94. Hienoimmasta päästä voinee mainita Säästöpankkiopiston, ja varastotilojen nurkat lienevät sitten toinen ääripää. Mikään näistä ei kelpaa, vaan pitää saada vain uusia rakennuksia ja uusia rakennuksia ja uusia rakennuksia.

Haluan tuoda sen eduskunnan pöytäkirjoihin sitä varten, että ainakaan valtiovarainvaliokunta ei tässä ole täysin ottanut yksimielistä kantaa tähän linjaan, jota ministeriön taholta on esitetty. Voi olla ja ymmärrän, että tämä hanke on monta monta kertaa pompannut budjeteissa ja se halutaan nyt viedä läpi. Mutta on myös kysyttävä, onko juuri vuonna 95 tai 96 valtion taloudellinen tila sellainen, jolloin uudisrakentaminen täytyy panna alulle tätä tarkoitusta varten, kun meidän on mahdollista myöskin Arsenalin tiloja käyttää ja mahdollisesti muitakin tyhjiä tiloja. Tällä hetkellä vankeinhoitolaitoksen koulutuskeskus on Arsenalin tiloissa vuokralla Keravalla, ja miljoona markkaa vuodessa siitä saadaan rahaa.

Meitä on myöskin huomautettu ulkopuolisilta tahoilta, että meille eivät kuulu tällaiset Arsenalin huolet. Olen kyllä täysin toista mieltä sikäli, että eduskunta hyväksyessään pankkituen tiukat ehdot lausui mietinnössään myös, että näitä kiinteistöjä ja tänne tulleita varoja tulee myöskin

hyödyntää ja takaisinmaksuvelvoite on olemassa mahdollisuuksien mukaan. Jos tätä tosissaan halutaan, sen pitää käytännössä myöskin ruveta näkymään ministeriöiden ja hallintokuntien päätöksissä ja asioiden valmistelussa.

Eli tämä mietintö sisältää mahdollisuuden vielä ministeriössä harkita yhdessä VM:n kanssa, onko aiheellista tehdä uudisrakennus. Se kyllä tässä tapauksessa on tietävästi KOPin tila, joka ostetaan tätä tarkoitusta varten, mutta täydellisen saneerauksen se vaatii ja maksaa yli 32 miljoonaa markkaa.

Koska osa rahoituksesta tulee vuoden 95 budjetin muutoksilla, ministeriöllä on vielä mahdollisuus käyttää harkintaa ja miettiä muita vaihtoehtoja. Olen ymmärtänyt, että näin mahdollisesti tullaan vielä tekemäänkin. Oikeusministeri Jäätteenmäki tuli salin ja antanee meille ajankohtais-ta tietoa.

Sitten on tämä valtionyhtiökysymys. Yhdyn niihin puheenvuoroihin, joissa on todettu, että on menettelytapana erikoista, että näin isoja asioita tuodaan lisäbudjetilla. Tähän sisältyy vielä toinenkin asia, se vaikea menettelytapakysymys, että tuodaan tällaisen nippuna täysin eri tyyppisiä yrityksiä. Täällä on jo keskusteltu eriarvoisuuteen liittyen siitä, onko yhtiö kehitysalueella vai ei, ja näiden niputtaminen on kyseessä. Voi sanoa, että kateus vei kalat vedestä. Koko nippu näyttää sitten menevän niin kuin menee. Nämä olisi pitänyt tuoda erikseen, jokainen tapauskohtaisesti tutkia ja tehdä sen mukaiset päätökset kunkin yhtiön edun mukaisesti. Nyt näyttää olevan tyytymättömyyttä joka taholla.

Valtionyhtiöt ovat syntyneet alun perin aluepoliittisista syistä nimenomaan niille alueille, minne yksityinen pääoma ei ole hakeutunut kannattavuusriskisyistä. Nyt tietenkin, kun Rautaruukki on synnytetty 50-luvulla ja on äärimmäisen tärkeä Pohjois-Suomelle, voidaan kysyä, onko tänä aikana tapahtunut muutosta, että tämä yhtiö on jo niin jaloillaan, että on mahdollisuus ottaa muita vaihtoehtoja ja askeleita yhtiön kehittämiseksi. Yhtiön johdossa ja hallinnossa ollaan pitkälti tätä mieltä.

Meidän eduskunnassa tietenkin tulee harkita, onko ajankohta sitten oikea juuri tässä vaiheessa luopua valtion omistuksesta tältä osin, mitä nyt tässä esitetään. On aivan selvä, että huonoin omistaja on velkainen valtio siinä tilanteessa, jolloin yhtiö tarvitsee lisää pääomaa kehittääkseen toimintoja nopeilla päätöksillä, ollakseen mukana kovassa kansainvälisessä kilpailussa ja sitä kautta pitkällä jännevälikillä myös monipuolis-

taakseen ja laajentaakseen tuotantoa ja luodakseen varmuutta työpaikkoihin. Tällä hetkellä Rautaruukki toteaa, että heillä menee hyvin ja tuotantoa voidaan lisätä, mutta juurikaan ei työpaikkoja tulla lisäämään, vaan tuotantoteho otetaan tekniikkaa uusimalla ja tietokoneistamalla jne. palvelua kehittämällä.

Sen sijaan, kun Euroopan unioni -ratkaisu tehtiin, voidaan miettiä, mikä on kaiken kaikkiaan Suomen teollisuuslaitosten kohtalo ja minkälaiseen arvo- ja arvostusasetelmaan ne ajautuvat koko Euroopan sisämarkkinoilla. Rautaruukki on yksi niitä harvoja, joka varmasti on läpi Euroopan tunnustettu metallialan huipputyriys. Siitä pitää tulla ja se pitää säilyttää koko Pohjois-Euroopan kovana keihäänkärkenä, jolla me viemme tuotteita ulkomaille ja myös monipuolistamme tuotantoa sisäryhtiöiden ja alihankintojen kautta. Tähän laajentamiseen ei kuitenkaan velkainen valtio tässä vaiheessa voi tulla mukaan. Siitä on ihan turha kiistellä, onko se tämän hallituksen vai minkä hallituksen syy. Velka on veli otettaessa ja veljenpoika maksettaessa. Tässä tilanteessa nopeaan riskipääoman laajentamiseen ei valtion varoin Rautaruukillakaan ole mahdollisuuksia.

Olen ymmärtänyt, että tähän liittyy myös Transtechin asia. Totean omalta puoleltani sen, että mikäli tähän ei Transtechia sidota ponsimuotoisesti perjantain äänestyksessä, en tule olemaan valtiovarainvaliokunnan esityksen takana. Transtech on äärimmäisen tärkeä Iijokilaakson alueella ja Kainuussa. Tämä edellyttää sitä, että sekä Taivalkosken että Vuolijoen Transtechin toimipisteet säilytetään. Ne ovat niin isoja kysymyksiä näiden pienten köyhien kuntien kannalta, että mikäli ne ajetaan alas, se heijastuu myös näiden kuntien kunnallistaloustilanteeseen ja valtion rahaa pumpataan sitten erilaisilla poikkeustukitoimilla näiden kuntien jaloilleen saattamiseksi. On nähtävä totuus suoraan ja Transtechia näinä vaikeina vuosina edesautettava, tuotantoa ylläpidettävä sekä Taivalkoskella että Vuolijoella ja tarvittaessa myös tehtävä toimenpiteitä siihen suuntaan, että tuotanto monipuolistuu ja tällä tavalla saadaan vaunutuotannon ohelle myös muuta ulos vietävää.

Yleisesti myös VR:n taholta on todettu, että vaunutuotannon osaaminen on Transtechin varassa koko maassa. Etan puitteissa Suomi kykenee kilpailemaan myös vaunuviennessä Euroopan muiden maiden kanssa. Tässä suhteessa on vain kituvuosista kysymys, ja näiden kituvuosien yli on nyt päästävä. Mikäli Rautaruukki-ratkai-

su näin menee, kuten valtiovarainvaliokunta on esittämässä, siihen on liitettävä ponsi siitä, että Transtechin tuotanto jatkuu sekä Taivalkoskella että Vuolijoella. Rautaruukin olisi tehtävä sisäisen päätöksensä välittömästi lisäbudjetin hyväksymisen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja ei esittänyt Transtechin pontta, mutta ymmärrän, että se on hallituspuolueitten vakavassa harkinnassa.

Ed. A l a r a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rengon puheenvuoron ensimmäiseen osaan, joka koski Arsenalin omistamien kiinteistöjen käyttöä muihin käyttötarkoituksiin, haluan todeta, että tämä lisäbudjetti pitää sisällään erään tällaisen ratkaisun, joka ei tosin tekstissä näy. Se on opetusministeriön pääluokassa peruskoulujen rakentamisen myöntämisvaltuuteen liittyen sillä tavalla, että Lohtajan ala-aste saa tätä kautta rahaa hankkiakseen Säästöpankin entisen kiinteistön Arsenalin omistuksesta koulukäyttöön. Sikäli voinee lohduttaa tuota ihan hyvää perustelua, jonka ed. Renko erään toisen pääluokan osalta esitti.

Olin vielä omana mielipiteenäni huomauttanut paketoinnista Rautaruukin ja sen tytäryhtiön Transtechin välillä. Tätä sitomista on viime viikon lehtitietojen mukaankin eduskunnassa harrastettu. Lähinnä kauppa- ja teollisuusministeri Kääriäinen on sitä esittänyt. Mielestäni se on sitä politiikkaa, jota joku sanoisi kepulipolitiikaksi, mutta itse en tietenkään voi sellaista nimitystä käyttää. Sanon, että se on minusta epärehellistä siksi, että Transtechin ongelma ei ole rahan puute vaan se, että se valmistaa sellaisia tuotteita, jotka eivät mene kaupaksi. Siksi sitä ei tällä paketoinnilla eikä minusta myöskään millään ponsilla pystytä täällä ratkaisemaan.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että taas kerran hallituksen menettelytavat nousevat arvostelun kohteeksi. Ed. Renko aivan oikein kritisoi hallitusta siitä, että hallitus tuo lisäbudjeteissaan hyvin heikoin perusteluin niin isoja asioita kuin valtionyhtiöiden yksityistäminen. Asiahan ei ole meillä ensimmäistä kertaa lisäbudjettien yhteydessä käsittelyssä. Silloin kun tällainen asia oli ensimmäisen kerran, valtiovarainvaliokunnan valmistelusta eduskunta ilmaisi näkemyksensä siitä, että tällaiset kysymykset pitäisi tuoda eduskunnan käsittelyyn varsinaisten talousarvioiden yhteydessä. Samassa yhteydessä todettiin myös se

seikka, että tällainen linjaus vaatisi laajemman keskustelun ja myös koko eduskunnan päätöksentekoa valtionyhtiöpolitiikasta pitemmällä tähtäimellä. Hallitus ei ole, ed. Renko, halunnut toteuttaa eduskunnan tahtoa tältäkin osin.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen eri mieltä ed. Rengon kanssa siitä, että pääsäännöksi otettaisiin se, että valtio ryhtyisi käyttämään Arsenalin hallussa olevia tyhjiä tiloja. Vankeinhoitolaitoksen havittelemat tilat eivät ole pääsääntöisesti uudisrakentamista, vaan nimenomaan nousukauden jälkeen tyhjiksi jääneitä tiloja, joita on tarkoitus täydentää uudisrakentamisella. Olen ymmärtänyt, että nyt ne tilat saataisiin edullisesti nimenomaan siitä syystä, että tyhjiä tiloja on varsin runsaasti.

Valtion laitosten on tietysti syytä ensisijaisesti tutkia ja katsoa, onko niille jo tarkoituksenmukaisia tyhjiä tiloja valtiolla. Mutta ed. Renko sekoittaa nyt valtion tilat ja Arsenalin tilat. Eivät Arsenalin tilat ole suinkaan valtion tiloja. Vankeinhoitolaitos on tälläkin hetkellä konkurssiin menneen yhtiön tiloissa entisessä tehdasrakennuksessa. Oleellista on tietysti tilojen käytön kannalta niiden tarkoituksenmukaisuus käyttäjän toiminnoissa. Muutamassa vuodessa yleensä käyttökustannukset nousevat jo suuremmiksi kuin investointikustannukset, ja sen vuoksi niiden tilojen tarkoituksenmukaisuus on aina erityisesti syytä harkita.

Ei pääsääntö todellakaan, ed. Renko, voi olla se, että pankkikriisin seurauksia sillä tavoin ryhdytään peittelemään, että valtio ryhtyisi lunastamaan Arsenalille tulleita, tyhjiksi jääneitä tiloja. Arsenalin täytyy löytyä niille muuta käyttöä, ennen kaikkea pyrkiä realisoimaan ne yksityisillä markkinoilla.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Löytyväthän näköjään taustalla vaikuttavat tahot keskustelussa pikkuhiljaa. Tämähän on nyt, jos ostetaan Tikkurilasta tila, jatkoa pankkituelle. Se on KOPin tila, ja tämä raha menee siihen osoitteeseen. Minä olen käyttänyt opetusministeriön mallia esimerkkinä keskusteluissa ministeriön virkamiesten kanssa, että jos tilat koululaisille kelpaavat — ja Suomessa on maailman hienoimmat koulut — täytyy myös vankeinhoitolaitoksen koulutukseen kelvata Arsenalin tiloista saatavat kiinteistöt pienillä saneerauksilla, jotka kuitenkin ovat huomattavasti pienempiä kuin kokonaissaneeraukset.

Voidaan kysyä, eikö Helsingin seudulla ja Uudellamaalla ole tilaa neljälle luokkahuoneelle, yhdelle liikuntatilalle ja majoituskapasiteetia. Tästä on siinä on kysymys. Mutta mitä Koulutuskeskus käytännössä tarkoittaa? Se on 32,5 miljoonaa, neljä luokkahuonetta, liikuntatila ja majoituskapasiteetti. Minulla on sellainen käsitys, että haja-asutusalueillakin joudutaan ostamaan milloin mitään, milloin vuokraamaan liikuntatila, milloin vuokraamaan auditoriota, milloin vuokraamaan muutamien kymmenien kilometrien päästä majoitustiloja, ja kaikki pyörii ilman, että aina tarvitsee ottaa kokonaisuus ja uudisrakentaminen juuri omaa sataprosenttista halua ja tarvetta varten.

On aivan selvää, että Arsenalin valtavat ja mittavat neliöt, jotka meillä tässä maassa ovat tyhjillään — minulla oli vain otanta Uudesta maasta — nämä investoinnit seisovat tyhjänä ja lahoavat paikoilleen ja ränsistyvät, mikäli eivät kaikki tahot, myös valtio, ainakin tutki asioiden valmistelun yhteydessä, olisivatko ne tilat mahdollisesti käytettävissä heidän tarkoituksiinsa. Opetusministeriön puolella on löydetty tällainen ratkaisu, ja minusta se on ihan hyvä.

Ed. Hä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rengolle haluan vielä sanoa, että missään ei ole niin paljon valtion rahoilla rakennettua korkeatasoista tilaa kuin juuri kehitysalueilla, minne sitä on työllisyysvaroin ja työllisyysyistä nimenomaan menneinä vuosina varsin paljon rakennettu. Mutta kun ed. Renko nyt otti puheeksi pankkituen, jos tilat ostetaan Kansallispankilta markkinahintaan, minusta sillä ei ole kovin paljon tekemistä pankkituen kanssa siinä tapauksessa. Mutta sen sijaan on pankkitukea koko ajan se, jos vankeinhoitolaitos on vuokralla Arsenalin tiloissa ja sitä kautta rahoittaa nimenomaan säästöpankkikriisin jälkiseurauksia ja jälkihoitoa. Se nimenomaan on suoranaista pankkitukea.

Ed. R e n k o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos puhemies sallii, vastaan ed. Alarannan kysymykseen, miksi sitoa Transtech Rautaruukkiin. Toteaisin, että jos sitä ei sidota, tuloksen me tiedämme. Jos sekä Vuolijoen että Taivalkosken pisteet ajetaan alas, kunnallistaloudellisia ongelmia tulee. Mikä muu ratkaisu löytyy, kun yhteinen isäntä taustalla kuitenkin on valtio sekä VR:n vaunuhankintojen suhteen että myös Rautaruukin omistajana ja sitä kautta tytäryhtiö Transtechin omistajana? Ei tässä voi

pestä käsiään vain poliittisin syin, vaan täytyy nähdä realiteetit, millä tavalla pelastetaan Transtechin Taivalkosken ja Vuolijoen pisteet.

Ed. L u h t a n e n : Rouva puhemies! Kun keskustelua on kuunnellut ja hallituksen lisäbudjettiesitystä katsellut, tulen yhä vakuuttuneemmaksi siitä, että hallituksen teollisuuspolitiikan ymmärtäminen tuottaa todella huomattavia vaikeuksia kenelle tahansa ja ilmeisesti myös hallitukselle itselleen. Järkevän teollisuuspolitiikan eräinä keskeisinä tukijalkoina tulisi olla ennen kaikkea teollisuuden tarpeet tyydyttävä energia-politiikka ja valtion omistamien teollisuusyritysten tehtävien ymmärtäminen ja määrittäminen osaksi aktiivista teollisuuspolitiikkaa. Voin sanoa, että kummastakaan alueesta ei saa minikäänlaista muuta selvää kuin sen tietysti, että kysymyksessä on todella mahtava sekasotku.

Ensiksikin hallituksen energiapolitiikasta on todettava se, että se on kokenut täydellisen haaksirikon ja sen enempää teollisuus kuin energiatuottajatkaan eivät ole kyenneet seuraamaan hallituksen energiapolitiikkaa järjenjuoksuun, jos tässä yhteydessä voidaan ylipäätään järjenjuokusta puhua.

Sama epäselvyys ja tavoitteettomuus koskee hallituksen suhtautumista valtion omistamiin teollisuusyrityksiin. Minä yhdyin niihin puheisiin, joissa on todettu se, että yhtään kestäväää teollisuuspolitiikkaa linjanvetoa, jossa määriteltäisiin omistajan eli meidän kaikkien yhteinen näkemys mahdollisuuksista ja tarpeista kehittää valtionyhtiöitä, ei ole eduskuntaan tuotu. Eduskunta ei ole saanut arvioitavakseen eikä ratkaistavakseen minkäänlaista linjausta valtionyhtiöistä eikä teollisuuspolitiikasta yleensä. Sen sijaan hallitus on tuonut eduskuntaan tiipottain valtion teollisuusyritysten yksityistämisesityksiä, joille ei esitetä käytännössä lainkaan teollisuuspolitiikkaa lähtökohtia. Tästä ovat esimerkkinä tiipottain lisäbudjettiesityksissä tuodut yksityistämisesitykset.

Kun asiallisia perusteluja ei ole esitetty, jäljelle jää vain vaarallinen tosiasia, että ainoastaan ideologiset syyt ajavat hallitusta yksityistämismassaan. Se on tullut myös käydyissä keskusteluissa varsin selkeästi esiin. Voin todeta sen, että tämä on kohtalokas linjanveto asiassa, jossa perinteisesti on lähdetty siitä, että valtion teollisuusyritysten kehittämisen suunnasta on pyritty muodostamaan hallituksen vaihdotkin kestäviä, hyvin pitkäaikaista ratkaisuja. Kun on pohdittu mm. äskeisissä puheenvuoroissa, voiko velkai-

nen valtio olla hyvä omistaja kehittyville valtion-yhtiöille, voisin todeta, että minun vakaa käsitkseni on, että eduskunnan tulee jatkossakin olla se, joka määrittelee tässä valtakunnassa harjoitettavan niin teollisuus- kuin aluepolitiikan. Tämähän toteutuu vain sillä, että valtio omistaa myös jatkossa teollisuusyritysten osakkeita. Eihän se muuten voi teollisuuspolitiikkaan puuttua.

Mutta jo kauan oltu sillä tiellä, että tehdään peruuttamattomia ratkaisuja ilman, että niiden sisältö vastaisi laajan enemmistön ajattelua. Mielestäni tämä ei koske vain eduskuntaa, vaan laajemmin koko tätä kansaa. Suomalaiset ovat perinteisesti olleet ylpeitä siitä, mitä yhteisillä päätöksillä rakennetut valtion teollisuusyritykset ovat edustaneet ja edustavat. Tältä kaikelta on hetken hurmassa viety pohja pois. Vastuun tästä kantaa todellakin tämä hallitus.

Rouva puhemies! Minä sanon jo tässä sen, että yhdyn vastalauseessa esitettyyn momentin 32.50.88 poistamista koskevaan esitykseen.

Rouva puhemies! Muutama sana tähän asiaan liittyvästä rahastojen rahaston perustamisesta eli sijoitusyhtiöstä. Kun valiokunta käsitteli tätä lakia, vastalauseessa toimme esiin, hylkäämättä varsinaisesti tätä lakia, muutaman keskeisen asian. Hyvin keskeistä oli, "ettei perustettavaksi ehdotettua sijoitusyhtiötä tule vastaisuudessa rahoittaa pääasiassa valtion yhtiöiden osakkeita tai muuta valtion omaisuutta myymällä. Yhtiön rahoitus tuisi järjestää muulla tavalla valtion talousarvion puitteissa". Samoin pidän tärkeänä sitä, että Postipankki, Kera Oy ja Sitra voivat varsin laajasti täyttää jo nyt riskirahoittajan tehtävän, kun näiden oma pääoman saanti valtio-omistajan toimesta turvataan. Nyt perustettava rahoitusyhtiön toiminta tulee ilman muuta sopeuttaa mm. edellä mainittujen muiden rahoituslaitosten toimintaan.

Vielä kun perustettavan rahoitusyhtiön tarkoituksena on olla todella rahastojen rahasto, toteaisin, että tällaisen päällekkäisen rahoitusorganisaation tarkoituksenmukaisuudesta en vastalauseessa ilmoitetuilla perusteilla voi olla vaakuuttunut.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Kun budjettikeskustelussa saa puhua vähän laajemmin ja kun täällä keskustelu on ulottunut 80-luvun loppupuolelle ja tämän hallituksen taloudenpitoon, niin täytyy vähän ihmetellä, kun oli kohan se ed. Hämäläinen vai ed. Törnqvist lausui, etteivät sosialidemokraatit olleet vuoden 91

hallitusneuvotteluissa valmiita lainkaan tulemaan mukaan siitä syystä, että heille oli tullut 100 000 äänen tappio, heidän kansanedustajamääränsä olisi laskenut 48:aan. On aika erikoista, jos 48 kansanedustajalla ei olla valmiita edes keskustelemaan hallitusvastuusta. Tällaista aika vähän ilmenee. Kokoomus oli aikanaan 40 kansanedustajalla valmis keskustelemaan.

Sosialidemokraateilla kysymys oli pelkästään siitä, että ministeri Louekoski kertoi heille, mikä on tilanne ja mihin ollaan menossa: Ei millään hintaa saa mennä mukaan, Suomen talous on kääntymässä niin jyrkkään laskuun. Siihen oli tietysti syynä monet muutkin tekijät kuin hallituspolitiikka 80-luvun loppupuolella, mutta osin tämäkin. Se osoittaa, miten huonosti sosialidemokraatit kantavat vastuunsa yhteiskunnan asioista. Jos silloin ministeri Louekoskea olisi kuultu tai kuultaisiin tänä päivänä käsi Raamatulla, hän varmasti tietää, hän on älykäs mies ja oli valtiovarainministerinä edellisen hallituksen loppuaikoina. Hän tiesi tarkoin, mihin ollaan menossa. Vaikka budjetti oli tehty ylijäämäiseksi, kesällä 91 nähtiin, että tappioita tulee peräti 25 miljardia markkaa. Näin ollen oli perusteltua, että sosialidemokraatit hyppäsivät hukkuvasta laivasta. Se osoittaa hyvin huonoa vastuunottoa.

Nyt sosialidemokraatit nämä vuodet toistuvasti jokaisessa istunnossa, kun asiaan on päästy kiinni, väittävät, että on velkaannuttu liikaa. Kuitenkin näiden vuosien aikana he eivät ole hyväksyneet yhtään ainoata valtion menoja koskevaa leikkauspäätöstä, joiden ansiosta velkaantumisen on pystytty pitämään edes siinä tilanteessa ja siinä tasolla kuin se surkeassaan muodossaan tällä hetkellä on. Heidän ratkaisunsa on ollut vain lisävelan ottaminen, velkaelvyttäminen, ja nimenomaan väärässä vaiheessa. Velkaelvytyksellä olisi varmasti ollut positiivisiakin vaikutuksia, jos se olisi tehty oikeassa vaiheessa, mutta ei silloin, kun sosialidemokraatit ovat sitä esittäneet, koko neljän vuoden. Tämä olisi vain lisännyt velkaa. Miten tämä on ajateltavissa?

Nyt on joka tapauksessa talous saatu sille pohjalle, että siitä on sosialidemokraattienkin hyvä jatkaa ensi maaliskaun jälkeen. Mutta jos tulos on sama kuin vuosina 87—91, niin mikä hallitus ottaa vuonna 99 ja sen jälkeen vastuun? Onko samanlainen taakka kannettavana kuin tällä hallituksella, kun se on luonut maan talouden perustan uudelleen, muurannut maan talouden perustan sellaiseksi kuin se on tällä hetkellä? Tästä voidaan suhteellisen luottavasti, vaikeuksien kautta kylläkin, jatkaa eteenpäin. Ei socialide-

mokraattien kannattaisi pitää niin suurta suuta tästä asiasta. Vastuuottokyvyn puuttuminen näiden vuosien aikana on ollut aivan ilmeinen, mutta oppositiopolitiikka raakaa eikä missään vaiheessa rakentavaa.

Rouva puhemies! Sitten valtionyhtiöistä.

Minun henkilökohtaisesti on hyvin vaikea hyväksyä esitystä, joka täällä tämän lisäbudjetin kautta on. Täällä on opposition puheenvuoroissa esitetty paljon sellaisia näkemyksiä, jotka vastaavat minunkin näkemyksiäni. Täällä on esitetty sitä, että pyritään pitämään määräysvaltaa valtionyhtiöissä tietyin määrävähemmistön kautta, tietyin osakeomistuksen kautta, joka tulevaisuudessa markkinavoimien saadessa enemmän valtaa perustuu siihen, että on yksi suuri osakeomistaja ja hajaosakkeita markkinatalouden sääntöjen mukaisesti on levinnyt yksityisille kansalaisille jne. Tätä muuta osakeomistuspottia ei saada kokoon, jolloin se yksi suuromistaja pystyy määräämään asiasta, tässä tapauksessa valtio, kun sillä on tietty omistuspoti osakkeista. Mutta se ei pidä enää tänä päivänä paikkaansa.

Nykyisin nähdään erilaisia nurkanvaltauksia, on nähty jo pitkään ja nähdään tulevaisuudessaakin, ja tulee olemaan vaara myös näiden valtionosuusyhtiöiden osalta sikäli, että pienosakkaiden yhdistyminen, joka on mahdollista, saattaa kerätä sellaisen potin osakeomistusta, joka asettaa tämän valtion osakepotin vaaraan siinä mielessä, että valtio ei pystykään enää sillä tavalla päättämään asioista kuin on suunniteltu. Tämä on tietysti yhtiöjärjestyskysymys myös, mutta tämä ongelmahan tulee olemaan. On turha luottaa enää siihen, että on tietty määrävähemmistö osakkeista ja sillä pystytään hallinnoimaan sillä perusteella, että hajallaan olevaa muuta osakemäärää ei saada kokoon vastustamaan suurosakkaan päätöksiä. Se on hyvin heikolla pohjalla. Tähän ei kyllä kannattaisi nojata. Se on nähty jo aikaisemmin monissa yhtiöissä. Kun valtionyhtiöissä valtionosuus menee liian pieneksi, tilanne on aivan sama.

On aika harkitsematonta kyllä lähteä valtionyhtiöitä purkamaan tällä hetkellä, vaikkakin ne ovat taloudellisesti siinä kunnossa, että niistä saa jo rahaa, jos halutaan siihen pohjata. Siitä huolimatta valtionyhtiöiden merkitys nimenomaan työllistäjinä ja aluepolitiikan osalta on ollut hyvin merkittävä. Sen takia minun on kyllä äärettömän vaikea tätä hallituksen esitystä hyväksyä. Tämä siitä asiasta.

Rouva puhemies! Sitten parista asiasta vielä.

Täällä on puhuttu tästä rahastojen rahastosta.

Toisin sanoen tällä valtionyhtiöiden yksityistämällä, osakkeiden myynnillä ja merkitsemisellä, saataisiin rahaa tähän rahastojen rahastoon, jonka tarkoituksena on pienen ja keskisuuren teollisuuden riskirahoituksen lisääminen. Erässä puheenvuorossa on todettu vaarat. Taisi olla ed. Laaksonen, joka päivitteli sitä, että tällaisessa riskirahoitustoiminnassa rosvot vievät kerman päältä. Sellaista varmasti on tuolla kauppa- ja teollisuusministeriön taholla tapahtunut, ja sitä on tutkittu hyvin heikosti, vaikka sinne on kuulemma pari poliisimiestä palkattukin asioita selvittelemään.

Esimerkkinä siitä, minkälaista toimintaa esimerkiksi Keran toiminnassa ja valtion riskirahoitustoiminnassa yleensä on, minulla on hallussani sellainen asiakirja, konsulttisopimus, jossa on sovittu, että jos eräs väliveivaaja, konsultti, joka hoitaa poliittisia suhteita valtion suuntaan, yhteiskunnan suuntaan, saa investointirahoitusta yritykselle 3 miljoonaa markkaa, niin konsultin osuus on siitä 1,2 miljoonaa markkaa. Eikö ole aika raakaa teidänkin mielestänne, herra valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, jos yhteiskunnassa jaetaan valtion investointitukea sillä tavalla, että se, joka puhuu investointiavustuksen, saa siitä 40 prosenttia omiin taskuihinsa? Tämä ei ole kai rahastojen rahastonkaan tarkoitus? Ennen kuin tällaista rahastojen rahasto-systeemiä perustetaan, pitäisi yhteiskunnassa selkeästi selvittää nämä asiat sillä tavalla, että tämän tyyppistä rosvoilua ei enää tulisi yhteiskunnan varojen käyttöön, kuin on tällä hetkellä. (Ed. Saari: Teidänkin pitää palata poliisiksi!) — Minut varmasti yhteiskunta heittää poliisiksi, ja se on ihan loistava homma sitten maalisvaaleissa. Kun saisin vielä ed. Sasin, kun hän on kirjanpito-miehiä, porukkaan kansani, niin minähän selvitteisin näitä asioita kummasti.

Minä olen tuon konsulttipaperin, joka on aikanaan ollut eräissä oikeuden pöytäkirjoissakin, mutta jätetty huomioimatta ja asiaa ei ole lainkaan tiedetty kauppa- ja teollisuusministeriössä, jättänyt kyllä ministeri Kääriäiselle. Se on ollut siellä nyt muutaman viikon. Saa nähdä, millä tavalla hän reagoi tähän asiaan. Tavalla tai toisella täytyy tietysti kyllä reagoida. Tämä tällaisista riskirahoitusjärjestelmistä. Jos niille ei saada selkeätä tarkastusta ja valvontaa, jos tämän tyyppistä toimintaa niissä on, kuin äsken kerroin, silloin eivät yhteiskunnassa kyllä asiat ole aivan oikein. Jos riskirahoitusta annetaan ja riskejä otetaan, niissä myös menetetään, mutta sen täytyy tapahtua riskin toteutumisen kautta eikä

rosvoilun kautta sillä tavalla kuin näissä investointiavustuksissa ja muissa käynnistysavustuksissa on hyvin paljon suomalaisessa yhteiskunnassa kyllä jo tähän mennessä tapahtunutkin.

Rouva puhemies! Ihan lopuksi vielä, kun tässä lisäbudjetissa puhutaan pankkituesta ja tästä Arsenalista, olen useissa kirjallisissa kysymyksissä kiinnittänyt huomiota siihen, mikä on Arsenalin toiminnan tämänhetkinen tilanne ja missä vaiheessa ajatellaan, että Arsenalin, joka on tarkoitettu väliaikaiseksi toiminnaksi, toiminta voitaisiin lopettaa. Vastaukset ovat olleet vältteleviä, ja on todettu, että siellä on hirveästi työtä, niin kuin varmasti onkin, kuten täällä on todettu. Sillä on suuret määrät omaisuutta hallussa, ja sen realisointi menee eteenpäin varsin nihkeästi. Toisaalta on ehkä oikeinkin, että ei pyritä kovin väkijäisesti realisoimaan tätä omaisuusmassaa, mikä siellä on, jotta myös rakennusteollisuus jonkun verran pääsisi työskentelemään ja pitäisi itseään hengissä. Jos se massa sieltä purkautuu kaikki kerralla, se merkitsee sitä, että yhä vähemmän ihmisiä saa työpaikkansa rakennusteollisuudessa. Niin valtava on tämä tyhjien tilojen, asuinhuoneistoista teollisuushalleihin, Arsenalin hallussa oleva omaisuusmassa.

Minä vain epäilen, että Arsenalia ei ole tarkoitukseen lopetettaa. En nyt muista tarkkaan, oliko näitä pankinjohtajia 14 tai 40, jotka ovat saaneet sieltä työpaikan ja saaneet tietyllä tavalla, jolleivät ihan konkreettisesti niin ainakin hiljaisesti, kenkää omasta työpaikastaan. Nyt on annettu heille erinomaisen korkealla palkalla työpaikka. Tästä Arsenalista on tullut sellainen pyhä kollegio. Minä vähän epäilen, että sitä ei ole tarkoitukseen lopetettaa, vaan se pidetään vaikka miten pitkään keinotekoisesti ja keinottelemalla pysyessä, jotta nämä henkilöt, jotka eivät ehkä muualta enää työpaikkaa saisikaan, saavat olla edelleen tuon firman palveluksessa. Eivät tietysti kaikki siellä ole sellaisia, mutta osa ainakaan ei millään tavalla kuuluisi sinne, vaan entisyys edellyttäisi sitä, että he katsoisivat jostakin muualta työpaikkansa kuin tällaisesta valtion kustantamasta yhtiöstä, Arsenalista.

Sen vuoksi tulisi myös eduskunnan taholta ja yleensä yhteiskunnan taholta kiinnittää huomiota Arsenalin toimintaan, vaatia selvityksiä siitä, pyrkikö se tehtävänsä suorittamaan määräajassa, niin kuin kuuluu, vai onko tarkoitus, että se on tietynlainen majapaikka tietynlaisille työntekijöille koko näiden loppuiän, jonkinlainen yhteiskunnallinen hauta tietyille henkilöille tai eläkelaitos. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota.

Jos siihen kiinnitetään huomiota, olen varma, että selviää sellaisia seikkoja, jotka eivät kestä päivänvaloa, jos ei nyt ihan tänä päivänä, koska se on toiminut vasta vähän aikaa. Mutta jos odotetaan, että Arsenal toimii vielä viiden vuoden kuluttua, voidaan ryhtyä tutkimaan, onko ollut pyrkimystäkään saattaa loppuun niitä toimenpiteitä, mitä varten se on aikanaan pystytetty, vai onko tarkoitus tällaisen eläkelaitoksen ylläpitäminen tietynlaisille kansalaisille.

Ed. Luhtanen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi totesi, että sosialidemokraatit eivät ole hyväksyneet eduskunnassa hallituksen esittämiä tärkeitä säästöjä. Näin on. Emme todellakaan ole olleet valmiita hyväksymään niitä säästöjä, joilla on todella vaikeutettu lapsiperheiden, sairaiden, opiskelijoiden jne. olosuhteita vielä tästä tilanteesta huonommiksi. Sen sijaan kyllä unohditte mainita sen, että olemme yrittäneet panna sulkuja niille hillittömille hallituksen esityksille, jotka pääasiassa aiheuttavat valtion huonon tilanteen. Esimerkiksi olemme yrittäneet hillitä maatalousmenoja, suoria elinkeinotukia jnp. Tästä on esimerkkinä mm. käsittelemämme lisäbudjetin vastalause, josta käy ilmi, minkälaisille tämän hallituksen menoränteille me todella haluaisimme panna sulkuja ja säästää nämä rahat valtion kassaan. Ei tarvitse kuin lukea tämä vastalause.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ei ed. Luhtasen puhe tuonut yhtään mitään esille. Toisin sanoen te olette vastustaneet säästöjä ja jos niitä säästöjä ei olisi saatu aikaan, velkaantuminen olisi ollut vielä runsaampaa.

Mitä tulee tukiaisiin, olen kyllä samaa mieltä ja puheenvuorossani äsken käsittelin sitä, että valtion tukipolitiikka myöskin teollisuuspuolelle pitää saada aisoihin. Myöskin on tutkittava lailisuuspuoli, menevätkö rahat osaksi rosvojen taskuun vai riskirahoitukseen ja teollisuusyritysten toiminnan aikaansaamiseen ja edistämiseen, mikä on aivan oikein.

Mitä tulee maatalouteen, siitä on tullut lähinnä huvittava kysymys. Maatalous on jo painettu niin alhaalle, että sieltä tulee taas lisää vähintään 50 000 työtöntä neljän viiden vuoden aikavälillä, ed. Luhtanen. Tämä on taas yksi teidän politiikanne perusta. Minä olen pettynyt, ed. Luhtanen. Olette hyvä kansanedustaja ja viehättävä ihminen, mutta teidän esityksenne oli kyllä vähän raapaistu, toinen tuolta ja toinen täältä.

Ed. Lahti-Nuuttila: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lisätalousarvio on siinä mielessä perinteinen, että maatalous saa jälleen lisää rahaa. Yksistään maatalousyrittäjien lomatoimintaan annetaan 100 miljoonaa markkaa sen päälle, mitä varsinaisessa talousarviossa tähän on varattu. Maatalouden budjettimenoiissa ei synny tänäkään vuonna mainittavia säästöjä, vaikka hallitus näin väitti tämän vuoden varsinaisen talousarvion yhteydessä. Maatalous pysyy hallituksen erityissuojeluksessa eikä kokoomuksella näytä olevan mitään sanottavaa keskustan pitämään linjaan.

Rahaa on siis edelleen jaossa, kun keskusta huolehtii kannattajiensa saamisista. Palkansaajille hallitus sen sijaan tarjoaa vyönkiristystä, olipa kyseessä verotus, sosiaaliturva tai ansaitut palkankorotukset. Palkansaajien verotus pysyy kireänä ensi vuonnakin, samoin eläkeläisten. Onko tämä oikein?

Hallitus puuttuu hanakasti myös palkkaneuvotteluihin, mutta eipä puuttunut viimekeväisiin kantohintaneuvotteluihin. Hallituksen ja työnantajien on turha napista liittokohtaisen sopimuskierron tuloksista. Niin hallituksella kuin työnantajilla olisi ollut mahdollisuus toimia tulopoliittisen kokonaisratkaisun puolesta, jolloin palkkasopimukset olisivat varmasti olleet toisenlaisia, mutta tällaista tahtoa hallituksella ei ole ollut. Hallituksen ja työnantajien ideologiana on ollut palkkapolitiikan hajauttaminen, ja nyt se toteutuu. Työnantajat ja hallitus niittävät nyt oman politiikkansa satoa, satoa, joka tulee työnantajille kalliimmaksi ja saattaa valitettavasti hidastaa myös työllisyyden paranemista.

Hallituksen on turha syyttää ja syyllistää palkansaajia. He ovat joutuneet osallistumaan nk. lamatalkoihin niin rajusti, että toimeentulon turvaaminen edellyttää nyt palkkojen nostamista, mutta hallitus vain lietsoo ristiriitoja eikä rakenna yhteisymmärrystä.

Lisätalousarvioon sisältyy esitys erityisen valtion osakeyhtiömuotoisen pääomasijoitusyhtiön perustamiseksi. Sen osakepääomaksi kootaan valtionyhtiöiden yksityistämisestä saatavia tuloja. Tavoitteena on parantaa pienten ja keskisuuren yritysten rahoituksen saatavuutta. Pk-yritysten rahoituksen ja riskipääomien saannin turvaaminen ovat hyviä tavoitteita. Jos näin saadaan uusia työpaikkoja ja uutta työllisyyttä, rahat menevät hyvään tarkoitukseen. Mutta käykö näin? Menevätkö perustettavan pääomasijoitusyhtiön kautta sijoitettavat rahat tuottavaan elinkeinotoimintaan?

Eduskunnan lienee lähes mahdotonta saada selville, mihin rahat lopulta käytetään. Käykö niin, että me suomalaiset muutaman vuoden päästä joudumme toteamaan, että verorahojamme on taas käytetty holtittomalla tavalla mm. sellaiseen yritystoimintaan, mikä ei ole kannattavaa. Uuden sijoitusyhtiön kautta sijoitetaan valtionyhtiöiden myynnistä saatavia rahoja. Jos tämänkin hyväksyy, miksi hallitus ei samanaikaisesti vähennä muita yritystukia? Mielestäni näin olisi pitänyt tehdä ehdottomasti valtion velkaantumisen vähentämiseksi. Tämä olisi ollut yksi keino supistaa valtion koko ajan vauhdilla paisuvaa velkaantumista.

Yritystukien leikkaaminen tulisi aloittaa ensi vuonna. Se on perusteltua myös talouskasvun vuoksi. Yritysten tulorahoitus paranee ensi vuonna siinä määrin, että tukiaisiin ei ole samantilaista tarvetta kuin on ollut niin kutsuttuina lamavuosina.

Ed. Aittomäki (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minä puuttuisin maatalouden tukemiseen. Nyt koko ajan puhutaan maatalouselinkeinon tukemisesta. Kuinka paljon, ed. Lahti-Nuuttila, yrityselämälle annetaan erilaisia tukia? Tukiahan annetaan valtavasti, on kymmeniä erilaisia tukimuotoja, joita annetaan yrityselämälle. Ja tietenkin maanviljelijä, maatalouselinkeinon harjoittaja, on myös tietyllä tavalla yrittäjä. Ei tämä maatalouselinkeino ole yhtään sen kummempi kuin yrityselämän elinkeinokaan, jolle annetaan valtavat määrät erilaisia tukia, joista minäkin olen samaa mieltä, että niitä pitäisi karsia ja vähentää.

Mutta vain maataloudesta on yleensä tähän saakka puhuttu, arvosteltu sen tukemista, sen sijaan ei ole arvosteltu yhtään yrityselämän tukemista. Maataloustuottaja on myös tietyllä tavalla yrittäjä, vaikka tunnusmerkit eivät siihen täysin sovi, niin kuin aina on todettu. Puhutaan sitten molemmista: maatalouden tukemisesta ja muun yrityselämän tukemisesta samalla tavalla ja samaan aikaan eikä yksinomaan maataloutta aseteta jonkinlaiseksi syntipukiksi ja ammuskeltavaksi.

Ed. Sairi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lahti-Nuuttilan maataloutta koskeva osa puheenvuorosta oli varsin kummallinen, koska lisäbudjetista on aivan selvästi nähtävissä, että viljelijät itse maksavat kaiken sen, mitä tässä on lisää heille. 680 miljoonaa viljelijöiden tulotuesta otetaan näihin tarkoituksiin, mihin

tässä lisäbudjetissa on varoja osoitettu. Kun ed. Lahti-Nuuttila totesi, että tämä hallitus kaikille muille kuin viljelijöille esittää vain leikkauksia, niin todettakoon, että on tässä ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kuitenkin osoitettu varoja 900 miljoonaa. Ei kai ed. Lahti-Nuuttila epäile, että tämäkin taitaa mennä sinne maanviljelijöitten pohjattomaan säkkiin. Tuntuu jotenkin niin yksipuoliselta ja yksisilmäiseltä ed. Lahti-Nuuttilan suhtautuminen.

Ed. Lahti-Nuuttila puuttui vielä kantohintaan. On tunnettua, että kantohinta on viimeksi kuluneen vuoden aikana noussut 15—20 prosenttia, mutta ed. Lahti-Nuuttila unohti, että vajaa kolme vuotta sitten kantohinta romahti 40 prosenttia. Se ei ole vielääkään palannut lähellekään sitä tasoa, missä oltiin 90-luvun vaihteessa. Putosivatko muuten, ed. Lahti-Nuuttila, Paperiliiton työntekijöitten palkat 40 prosenttia silloin muutama vuosi sitten?

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle on syytä todeta, että valtiontilintarkastajat ovat joltisellakin tarkkuudella selvitelleet näitä tukiaisia ja niitten paisumista. Täällä eduskunnassa on myös lukemattomia kertoja tehty ehdotuksia niiden supistamiseksi ja pienentämiseksi. Minä muuten koskettelin hyvin lyhyessä puheenvuorossani molempia tukiaiskohteita, niin varsinaista yritystoimintaa kuin sitten myös maataloutta, ja sitähän ed. Aittoniemi juuri äskeisessä vastauspuheenvuorossaan edellytti. Hän tosin unohti, mitä olin lyhyessä puheenvuorossani käsitellyt.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajalle ed. Aapo Saarelle totean sen seikan, että kaikkein rajuimmin palkansaajataloudet ovat luonnollisesti kärsineet hallituksen politiikasta suurtyöttömyytenä. Mitä tulee työttömyysturvan määrärahojen lisäämiseen lisäbudjetissa, se on kai aika ymmärrettävää, koska hallitus ei ole saanut työttömyyttä torjuttua eikä vähennettyäkään ratkaisevasti.

Mitä sitten muihin yksityiskohtiin tulee, niihin varmaan voidaan vielä moneen kertaan palata, vaikkapa varsinaisen ensi vuoden talousarvion käsittelyn yhteydessä ja siihen liittyvissä vastalauseissa.

Ed. Alala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin ed. Lahti-Nuuttilan puhetta väkisin tuli mieleen, että hänellä ei oikein ole ollut aikaa itse tuota puhetta kirjoittaa, vaan se on ryhmäkanslian perinteiseen

kaavaan kirjoitettu, kun lähdetään siitä, että maatalouden ja elintarviketalouden vaikeaa asemaa hyväksi käyttäen pyritään keskusta leimamaan vain yhden ryhmän puolueeksi ja tekemään politiikkaa. Ed. Lahti-Nuuttilalle haluan todeta, että keskusta on voimakas yleispuolue, itse asiassa melkein ainoa yleispuolue Suomessa, koska me ajamme paitsi elintarviketalouden yrittäjien myös palkansaajien asiaa.

Tässä viittaankin Etlan tämänpäiväiseen ennusteeseen. Siinä todetaan, että työllisyyden paranemisedellytykset ovat nyt varsin hyvät, jos jatketaan nykyistä talouspolitiikkaa, jota on jaksettu jatkaa kolme vuotta ja on virheitä korjattu. Etlan tutkimuksessa nähdään hyvinkin mahdolliseksi, että työttömyys voitaisiin puolittaa ja painaa varsin siedettäviin lukemiin, ja nähdään myös, että ensi vuonna taloudellinen kasvu voisi olla jo 6,5 prosenttia. Tämä talouspolitiikka, mitä on ajettu, on nimenomaan palkansaajien etujen mukaista politiikkaa, ed. Lahti-Nuuttila. Se on työtä ja työllisyyttä tukevaa, ja vain sillä tavalla me voimme Suomen nostaa tästä tilanteesta. Ei pidä tuollaista yksinkertaista poliittista kaavaa tuoda tänne eduskunnan budjettipuheisiin, vaan katsotaan näitä tosiasioita.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksinkertaisen poliittisen kaavan toi tähän keskusteluun nyt ed. Alala-Nissilä. Hänen puheensa eivät kyllä ole yhtä totuuden kanssa. Ei meille riitä, että me vuodesta toiseen tämän hallituksen aikana jauhamme, että kohta tilanne paranee, kohta tilanne paranee, mutta työttömiä on silti puoli miljoonaa. Jos muistamme, tämän hallituksen aloittaessa meillä oli maassa työttömiä 84 000. Nyt työttömiä on lähes 500 000 edelleen, eli tässä näkyy juuri keskustan poliittinen linjaus, joka on hyvin yksipiipuin ja yksipuinen. Keskusta ei ole millään tavalla näiden neljän vuoden aikana vahvistanut niitä näkemyksiä, että sitä voitaisiin nimittää tai kutsua joksikin yleispuolueeksi. Kyllä keskusta on puhtaasti maatalouspuolue ja voidaan kai jopa sanoa: maatalouden edunvalvontajärjestö.

Ed. Sassi: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on keskusteltu varsin aktiivisesti omaisuudenhoitoyhtiö Arsenalin roolista. Mielestäni se rooli kyllä kaipaakin keskustelua. Silloin kun eduskunnassa pankkitukea säästöpankkiryhmän osalta käsiteltiin, tavoitteena oli selvästi, että Arsenalin toiminnan tulee olla vain väliaikaista. Sen tulee mahdollisimman nopeasti purkaa ne

kiinteistövarastot, mitä sillä on hallinnassaan, ja sen jälkeen lopettaa toimintansa. Toki on selvää, että tavoitteeksi asetettiin se, että nuo kiinteistöt tulee realisoida järkevään käypään hintaan. Mutta tällä hetkellä arvioitaessa Arsenalin toimintapolitiikkaa täytyy kyllä kysyä, onko Arsenalilla tällä hetkellä todellakin tavoitteena ja halukkuutena pyrkiä mahdollisimman nopeasti suorittamaan päätökseen oma tehtävänsä.

Jokaisessa organisaatiossa on tietysti luonnollisesti se ongelma, että organisaation henkilöstö ei ole kauhean innostunut siitä, että oma organisaatio ennemmin tai myöhemmin päättää toimintansa. Tästä syystä nimenomaan meillä valvoijilla, poliittisilla päätöksentekijöillä, mutta myöskin ylimmillä virkamiehillä, on erittäin suuri vastuu siinä suhteessa, että Arsenal ryhtyy jälleen toteuttamaan alkuperäistä tehtäväänsä mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti.

Arvoisa puhemies! Täällä on käyty myöskin pitkään keskustelua valtionyhtiöistä, niiden roolia siitä, missä määrin johdonmukaista hallituksen politiikka on.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka siltä osin, kuin valtionyhtiöitä yksityistetään, on erittäin johdonmukaista, ja se tapahtuu niiden linjausten mukaisesti, mitä kauppa- ja teollisuusministeriössä on viime aikoina tehty. Tavoitteena on se luonnollinen seikka, että valtio luopuu omistuksesta sellaisissa yhtiöissä, joissa sillä ei ole toiminnallisesti mitään erityistä intressiä. Voidaan varsin hyvin kysyä, mikä intressi valtiolla on Rautaruukissa tai miksei myöskin Valmetissa siltä osin, kuin kyse ei ole puolustusvälineiteollisuudesta.

Silloin kun on erityisintressejä, kuten puolustusvälineiteollisuudessa, niin tältä osin mielestäni valtiovarainvaliokunta on tehnyt oikean ratkaisun. Lähdetään siitä, että valtiolla tulee olla määräysvalta silloin, kun tässä maassa puolustusvälineitä valmistetaan. Se on ihan oikea kanta, ja se on toteutettukin täällä mietinnössä.

Mutta kun on normaali teollisuusyhtiö kyseessä, kysyn: Eikö ole selvästi parempi, että realisoidaan nämä yhtiöt, otetaan rahat valtion käyttöön ja sijoitetaan uusiin kasvaviin yrityksiin? Jos tähän maahan halutaan luoda uusia työpaikkoja ja rakentaa tulevaisuutta, niin meillä ei ole mitään muuta mahdollisuutta kuin panostaa pieniin yrityksiin, joilla on kasvupotentiaalia. Siitä syystä on mielestäni aivan oikein, että luodaan riskirahasto, jonne valtio antaa massiivisen pääomapanostuksen, ja pyritään käyttämään sitä välineenä näiden nousevien pienten

yhtiöiden ruokkimisessa. Tässä suhteessa mielestäni politiikka on äärimmäisen johdonmukaista ja myöskin sellaista politiikkaa, joka tulee varmasti auttamaan työllisyyttä pitemmällä tähtäimellä tässä maassa.

320 miljoonaa markkaa Riskisijoitusrahastoon tänä päivänä Suomessa on varsin merkittävä panostus, ja uskon, että siitä tulee olemaan varsin suurta hyötyä. Mutta tietysti jälleen täytyy pitää huolta siitä, että tuon rahaston hallinnointi tapahtuu oikein. Mielestäni sen tulee kilpailla samalla viivalla yksityisten riskirahastoyhtiöiden kanssa siten, että ei tule tilannetta, jossa olisi yksi valtion tukema rahasto, jonka varojen käyttö olisi epätarkoituksenmukaista. Senkin rahaston tavoitteena tulee olla se, että riskejä otetaan, mutta lähdetään siitä, että toiminta tapahtuu varsin pitkälti kaupallisella pohjalla. Suomen suurin ongelma tällä hetkellä on se, että pienillä yrityksillä on vaikeuksia saada riskirahoitusta, ja uskon, että tässä suhteessa saadaan merkittävä käänne aikaan.

Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu siitä, mitä demarit ovat tehneet ja mitä kepu on tehnyt, ja täytyy sanoa, että kumpikaan puolue ei varmasti ole kovinkaan paljon auttanut viimeisten vuosien ja vuosikymmenten kuluessa valtion varojen säästämisessä.

Pääluokassa 28 on kohta 87.89 Pankkitoiminnan tukeminen. Valiokunnassa on toistettu se ponsi, joka oli jo aikoinaan, kun eduskunta antoi suostumuksen siihen, että Ekan talletukset voidaan turvata. Siinä yhteydessä eduskunta edellytti, että on selvitettävä Säästökassan ja koko Eka-konsernin johdon vastuu, tilintarkastajien vastuu ja myöskin valtiovarainministeriön vastuu siltä osin, kuin se valvoo säästökassatoimintaa. Valtiovarainministeriön vastuutahan on selvitetty jo ja siinä on edetty varsin pitkälle. Mutta täyttää selvyyttä tällä hetkellä ei ole vielä konsernin johdon eikä tilintarkastajien vastuusta. Tältä osin toivon, että nuo selvitykset saadaan mahdollisimman pikaisesti valmiiksi ja vielä tälle eduskunnalle voitaisiin tältä osin antaa selvitys.

Haluan vain muistuttaa eduskuntaa jälleen siitä, kuinka suuri lasku meille on tulossa. Lasku säästökassatalletuksista on miljardin markan luokkaa. Eduskunta hyväksyi tämän budjetin yhteydessä eläkekassatukea koskevan lain yhteydessä 140 miljoonaa markkaa takuita. Me tiedämme, että Eläke-Kansa saattaa merkitä miljardia markkaa lisämenoina niille, jotka joutuvat maksamaan työeläkemaksuja, ja myöskin velkasaneeraus on aiheuttanut massiiviset tap-

piot pankeille ja sitä kautta osittain veronmaksajille.

Täytyy sanoa, että Suomen taloushistoriassa Eka-yhtymä on varsin murheellinen luku. Mielestäni tuo tapaus ei saa mennä eduskunnan sormien lävitse pelkästään olkapäitä kohauttamalla, vaan eduskunnalla on oikeus saada tarkka ja selvä tieto siitä, mitä konsernissa on tapahtunut ja miten on mahdollista, että varoja on siirretty mielestäni jopa häikäilemättömästi paikasta toiseen niin, että sekä työeläkemarksija maksavat että veronmaksajat tulevat kärsimään massiivisia tappioita tuon konsernin raunioiden jäljiltä.

Mutta keskustan suuntaan haluan sanoa kylä, mitä tulee tähän lisäbudjettiin, että se on jälleen oiva osoitus siitä, että vaikka puhutaan tiukasta menopolitiikasta, niin varsin usein totuus on kyllä toisenlainen. Jälleen tässä lisäbudjetissa myönnetään lisää myöntämisvaltuutta 120 miljoonaa markkaa Veitsiluoto-kaupan johdosta. Täytyy sanoa, että jos tässäkin on tavoitteena on — sitä ei selvästi sanota, mutta ilmeistä se on — tukea 120 miljoonalla markalla paperiteollisuutta Suomessa, niin minä en ainakaan ymmärrä, miten teollinen tuotantotoiminta voi tässä maassa olla kannattavaa, jos meidän täytyy paperituotantoakin tukea. Mielestäni joku kohtuullisuus sentään pitäisi olla myös siinä, mihin valtion rahoja heitetään. Tältä osin valtion menopolitiikka voisi olla olennaisesti tiukempaa.

Ehkä voidaan myös muistuttaa siitä, että elintarviketeollisuus on saamassa 70 miljoonaa markkaa tukea jo ennen Suomen EU-jäsenyyttä. Voitaisiin varsin perustellusti kysyä, eikö olisi oikein, että tuo tuki annettaisiin vasta EU-jäsenyyden toteuduttua ja siinä yhteydessä niillä ehdoilla, jotka EU-jäsenyys asettaa, ettei käy niin, että pyritään antamaan tuo tuki muilla kuin jäsenyyden asettamilla ehdoilla.

Kun sanotaan, että eduskunnassa budjetti ei ehkä pitäisi, ja kun täällä keskustellaan miljoonista ja kymmenistä miljoonista, niin sanon, että hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ovat äärimmäisen vastuullisia silloin, kun taloudellista lainsäädäntöä salissa käsitellään. Mutta mielestäni hallitus voisi omaksua selvästi tiukemman linjan siinä, mihin kaikkeen se valtion ja veronmaksajien rahoja viime kädessä laittaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Tänäpäin täällä on rouva puhemiehestä katsoen vsemmalta puolen salia arvosteltu sitä, että keskustasta ei tue haja-asutus- ja kehitysalueita millään tavalla. Jos puhutaan Veitsiluodosta ja siinä ole-

vasta satsauksesta, vaikka en tarkkaan tätä 120:tä miljoonaa tunnekaan, on kai kysymys siitä, että jos Veitsiluoto-projektin ympärillä tuetaan jotakin, vaikka paperiteollisuuttakin, niin se tuki menee selkeästi silloin haja-asutus- ja kehitysalueille, nimenomaan Lapin kuntiin ja niille alueille, missä pyritään teollisen toiminnan ja investointien kautta saamaan työllisyyttä kehitysalueille.

Toisin sanoen jos ed. Sasin sanotaan olevan oikeassa, kun hän on hallituspuolueen kansanedustaja, niin tässä tapauksessa demarit ovat olleet väärässä siinä syytteessä, että keskustasta ei tue haja-asutus- ja kehitysalueiden työllisyys ja rakennepolitiikkaa.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Arvoisa puhemies! Monissa hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroissa on tänään vaadittu Arsenalin toiminnan pikaista päättämistä. Ed. Sasiakin vaati Arsenalin toiminnan alasajamista tai päättämistä mahdollisimman pian. Minä toivon, että ed. Sasi tällä ”mahdollisimman pian” -vaatimuksellaan kuitenkin tarkoittaa sitä, mikä on taloudellisesti järkevää. Jos Arsenal päätetään hetkessä ajaa alas ja toiminta lopettaa, se merkitsee tietysti kaikkinaista romahdusta kiinteistömarkkinoilla. Jos se koko yltärinta ja kaikki ne tyhjät tilat yhtäkkiä päästetään markkinoille, tapahtuu valtaisa romahdus kiinteistömarkkinoilla. Tapahtuu romahdus myös kiinteistöjen arvoissa ja sitä kautta myös monissa vakuusarvoissa. Tällaista romahdustahan ei taloudessa voi päästää tapahtumaan. Sen vuoksi alasajon pitää olla järkevää ja hallittua, toivottavasti silti mahdollisimman pikaista. Mutta tämä on kuitenkin syytä huomata koko ajan, kun tästä pikaisesta alasajamisesta puhutaan.

Olen itse eri yhteyksissä arvostellut nimenomaan Arsenalin rekrytointia ja sitä, miten se aikanaan tapahtui. Toivoisin, että hallituspuolueiden edustajatkin, jotka nyt ovat alkanee siihen kiinnittää huomiota, keskustelisivat asiasta myös omien ministereittensä kanssa, joilla pääasiassa on mahdollisuus nimenomaan Arsenalin toimintaa valvoa. Eduskunnan valvontamahdollisuudethan eivät tähän yhtiöön ulotu.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläiselle haluan vain todeta, että olemme ilmeisesti Arsenalin alasajon aikataulusta suurin piirtein samaa mieltä. Olen samaa mieltä siitä, että välittömästi kaikkia kiinteistöjä ei pidä realisoida, vaan tietysti täytyy pitää huolta siitä, että hinta-

kehitys on suhteellisen tasaista kiinteistömarkkinoilla. Mutta ottaen huomioon sen, miten esimerkiksi Arsenalin ja pankkien väliset neuvottelut pankkikiinteistöjen ostamisesta tai myymisestä ovat sujuneet, täytyy todeta, että ne ovat niin tahmeasti edenneet, että en usko syyn yksin olevan pankeissa ja pankkien hinta-arvioissa, vaan Arsenalinkin voisi olla huomattavasti aktiivisempi ja todeta, mitkä ovat tämän hetken käyvät markkinahinnat, ja ainakin pyrkiä jossain määrin kiinteistöjä realisoimaan tällä hetkellä käyvilä hinnoilla.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Minä olen jo pitkään kiinnittänyt huomiota tähän seikkaan Arsenalin toiminta-ajan hyödyllisyydestä. Kun käytin puheenvuoroni puhujakorokkeelta, totesin nimenomaan, ettei missään tapauksessa pidä laskea niin sanotusti hulttomasti myyntiin kaikkia kiinteistöjä, niitä on valtava määrä. Se vaikuttaa esimerkiksi rakennusteollisuudessa niin, että se entisestään heikentää toimintamahdollisuuksia. Se pitää tehdä varovasti, jotta rakennusteollisuuttakin pidetään edes jonkin verran tänä vaikeana aikana hengissä.

Kysymys on juuri siitä, mistä ed. Sasi puhui ja mitä varmasti ed. Hämäläinenkin tarkoitti, että me pitäisimme hallinnassamme tämän asian ja katsoisimme, toimiiko Arsenal niiden periaatteiden mukaisesti, mitä sille on annettu, eikä pelkästään jonkinlaisena pankinjohtajien eläkelaitoksena ja työpaikkana niin pitkään kuin mahdollista. Olen varma siitä, että tämä ajatus on siellä eräällä tavalla päällimmäisenä eikä yksinomaan valtion etu ja edes näiden omaisuusmassojen realisoiminen järkevällä tavalla.

Siis eduskunnan pitäisi ja joltakin taholta pitäisi tarkkaan seurata, miten tämä firma toimii, ja puuttua kovin käsin, jos katsotaan, että siitä on tulossa jonkinlainen eläkelaitos. Sen täytyy toimia niiden ohjeiden ja tarkoituksien mukaan, mitä eduskunnassa on annettu.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

7) Ehdotus valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1995

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 153

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään mietinnön ponnien mukaisina.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi valtion kiinteistölaitoksesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 214

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 78.

Keskustelu:

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Kun lakiesitys ehtii toiseen ja kolmanteen käsittelyyn, niin tästä puhutaan varmaan useammin ja pitempäänkin. Koko esitys on ollut hyvin kiistanalainen. Menettelytapa, jolla valtion kiinteistölaitosta on perustettu, on hyvin kiistanalainen. Aikaisemmalla lisäbudjetilla on jo perustettu yhtiö, jonka palvelukseen nyt ollaan siirtämässä nykyistä rakennushallituksen työntekijäkuntaa varsin kyseenalaisella tavalla. Kun aikaisemmin on yhtiöitetty valtion laitoksia, on siirretty liikelaitosten kautta. Nyt ollaan tekemässä tämä suoraan yhtiöittämällä rakennushallituksen ennen kaikkea siivous- ja kiinteistöjenhoitotyö ja tavalla, jossa nimenomaan tätä hyvin naisvaltaista alaa ollaan kohteilemassa varsin poikkeuksellisesti tavalla verrattuna siihen, miten aikaisemmin on menetelty.

Valiokunnan käsittelyn yhteydessä on kuultu myös työoikeuden asiantuntijaa. On todettava, että tämän asiantuntijalausunnon mukaan koko prosessi on tapahtunut vielä työoikeuden vastaisesti. Tämän asiantuntijaselvityksen mukaan toimintojen siirtäminen on työntekijöiden kannalta verrattavissa liikkeen luovutukseen, ja tapauksessa näitä henkilöitä tulisi tietysti käsitellä samoin kuin liikkeen luovutuksessa henkilökuntaa: vanhoina työntekijöinä. Sen tähden olisi toivottavaa, että eduskunta erittäin ponnekaasti nyt sanoisi sanansa rakennushallituksen henkilökunnan puolesta ja heidän työsuhteensa puolesta. Neuvottelut heidän työehdoistaan ovat kovin kitkaisesti kulkeneet, ja tuloksiin ei ole tähän

mennessä päästy. On varsin valitettavaa, jos tämä uusi yhtiö ja kiinteistölaitos joutuu aloittamaan hyvin riitaisissa merkeissä.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön liitetystä vastalauseesta on korostettu näitä työoikeudellisia seikkoja ja todettu, että tässä pitäisi noudattaa liikkeenluovutustilannetta koskevaa säännöstöä.

Ed. A. O j a l a : Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin huomiota aivan samaan seikkaan kuin ed. Hämäläinen, sillä kun ajatellaan kahden valtion liikelaitoksen, Posti-Telen ja VR:n, yhtiöittämistä, asiat henkilöstön osalta hoidettiin todella erinomaisesti yhteistyössä neuvotellen ja yhteisissä työryhmissä ja päästiin henkilöstön palvelussuhteen ehtoista yhteisymmärrykseen ja sopimuksiin ennen eduskuntakäsittelyä, kuten eduskunnan perustuslakivaliokunta jo vuonna 1992 on myös edellyttänyt.

Kun on kysymyksessä nimenomaan naisvaltaisen työpaikka, naisvaltainen ala, silloin ei tämän tyyppisistä eduskunnan ponsista ja vaatimuksista välitetä, vaan näyttää siltä, että nimenomaan rakennushallinnon kohdalla esimerkiksi siivoojien kuukausipalkkaan tulee todella tuntuva, jopa 40 prosentin, alennus. Näin ollen se ei toki ole kohtuullista.

Samanlaisia yhtiöittämisiä on nyt tapahtumassa myös Valtion pukutehtaan osalta, joka ilmeisesti listalle tulee seuraavana näistä yhtiöittämisistä. Siinä yhteydessä tullaan varmasti käymään perusteellista keskustelua nimenomaan siitä osuudesta, että naisvaltaisten alojen kohdalla ei noudateta niitä menettelytapasääntöjä, mitä me olemme eduskunnassa edellyttäneet.

Ed. V e h k a o j a : Rouva puhemies! Minä katson, että tämä hallituksen esitys on hyökkäys naisvaltaista alaa kohtaan. Haluan myös kiinnittää huomiota siivoojien tilanteeseen. Nyt jo kerrotaan, että tämä kiinteistöpalveluyhtymä Engel, paitsi tarjoaa, suorastaan painostaa siivoojia hyväksymään nykyistä huomattavasti huonommilla ehdoilla työsuhteita.

Tässä on hyökkäys koko asiaa kohtaan myös, kun siivouksesta on vuosikymmenien aikana ehtinyt tulla monille naisille ammatti ja näille naisille on tullut oikeus suunnitella omaa elämäänsä niin kuin muissakin ammateissa olevilla naisilla. Romuttamalla heidän ansiomahdollisuutensa jopa 40 prosentilla romutetaan suurelta ihmisjoukolta oikeus ammattiin. Näin lähestytään sitä Amerikasta tuttua tilannetta, jossa hoidetaan

työllisyystilastoja kyllä, ruksi ruutuun, että on työllistetty, mutta siitä saa niin pienen palkan, että joutuu köyhäinhoidon eli toimeentulotuen puolelta vastaavasti hakemaan lisätuloja. Minusta tämä on suuri periaatteellinen kysymys, eikä missään tapauksessa pitäisi hyväksyä tämän suuntaisia liikkeitä. Sitä paitsi edullisuudesta puheen ollen yksityisen sektorin edullisuus ja tällainen dumpkaus, mihin nyt tämä yhtiö meni, perustuu siihen, että yksityisellä puolella esimerkiksi nämä eivät olekaan ammatinharjoittajia ja siellä ei mitään ikälisäkertymiä näillä ihmisillä ole.

Sitä paitsi tässä esityksessä tuodaan esiin, että tämä merkitsisi noin 1 000 ihmisen irtisanomista kokonaisvaikutukseltaan, joten taas miettii, missä se säästö tulee, kun tässä taas lykätään ongelmia toiseen paikkaan.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kaikissa valtion toimintojen yhtiöittämisissä on esiintynyt negatiivisia piirteitä, kaikki samaan suuntaan. Posti-Tele oli yksi poikkeus siitä. Sielläkin oli, totta kai, negatiivisia piirteitä myös henkilöstön puolella, mutta siellä hoidettiin asiat fiksusti, koska siellä oli Pekka Vennamo, joka on todella hyvä johtaja Posti-Telellä. Hänen mukanaan lähti koko SMP:kin, täytyy niin todella sanoa. Hän on hoitanut asiat sillä puolella hienosti.

Tässä on kaksi puolta, niin kuin on todettu. Ensinnäkin on olemassa olevien etujen vesittäminen, joka on hyvin surkea tilanne. Toinen on nämä tuhat työntöntä työntekijää juuri, kun tällaisessa tilanteessa yhtiöittämällä pitäisi olla toisen suuntainen vaikutus, toisin sanoen päästä sellaiseen työvoimatarpeeseen, joka päivittäin lisäisi työpaikkoja. Tästä on hyvin paljon oltu Tampereen suunnastakin yhteydessä. Olen aikanaan tehnyt — sillä nyt ei ole mitään merkitystä — eduskuntakyselynkin tätä asiaa koskien, ja aika pitkään tässä on selvitetty valtionvarainministeriön taholta niitä perusteita, mistä tässä on lähdetty. Ne ovat kuitenkin yleisiä höpinöitä eivätkä näiden miesten ja naisten, etupäässä naisten, asiaa paljon auta, niiden jotka joutuvat työttömiksi ja niiden jotka joutuvat jäämään työsuhteeseen huomattavasti huonommilla palkka-ym. eduilla.

Tämä on raakaa sortamista. Tällainen lakiehdotus pitäisi hylätä eduskunnassa. Esimerkiksi rakennushallituksen toiminnat sellaisenaan ovat asuntohallituksen toimintoihin verrattuina hyvin perusteltuja ja hyvin toiminnallisia olleet aina. Asuntohallituksesta ei niinkään väliä, vaik-

ka se meni, mutta rakennushallituksen toiminnot olivat kyllä tietyllä tavalla kestäviä ja hyvinkin toiminnallisia. Valitettavasti näin on asia tässäkin tapauksessa: Hallituksen esitykset eivät ole yhteiskunnallisesti perusteltuja.

Ed. L u h t a n e n : Rouva puhemies! Tämän hallituksen toimesta ollaan monia valtion laitoksia ja virastoja yhtiöittämässä eri aikataulussa. Se, mikä minusta tässä on hyvin tyypillistä tämän hallituksen toimintaa — lähdenkin siitä, että se saattaa olla jopa harkittua toimintaa — on se, että lähes kaikki nämä esitykset käsitellään eri valiokunnissa, niin että oikeastaan yhteistä keskustelua ja yhteistä näkökulmaa henkilöstön asemasta ei tule missään esiin. Näitä ovat Hankintakeskus, rakennushallitus, Pukutehdas, Posti, VR ja kaikki nämä laitokset. Kaikkien näiden käsittelyssä on jonkin verran eroja.

Se, mikä näissä on yhteistä, on nimenomaan henkilöstön työsuojelun turvaaminen siirryttäessä toiseen yhtiömuotoon ja eläke-etujen turvaaminen. Minä hyvin mieluusti olisin nähnyt sen, että näissä olisi valtiovallan taholta tehty etukäteen yksi yhteinen hyvä ratkaisu. Nyt näin ei ole käymässä. Jokaista laitosta kohdellaan eri tavalla, ja menetykset näin ollen ovat erilaisia. Minä yhdyn siihen, mitä täällä on tuotu esiin, että tässä nimenomaan, kun on kyse naisvaltaisesta alasta, kohtelu on ilmeisesti kaikkein huonointa. Tietysti emme tiedä sitä, muitakin laitoksia on tulemassa.

Todella lähtisin siitä, mitä vastalauseissa on todettu, että pitäisi noudattaa liikkeen luovutus-tilannetta koskevia säännöksiä ja nimenomaan, että henkilöstön eläke-etuudet turvattaisiin organisaatiouudistuksen yhteydessä ja ennen kaikkea voimassa olevat työsuojelutkin ainakin pidettäisiin voimassa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 238
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 37

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 37.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 205
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 37

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 37.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

11) Ehdotus laiksi terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 266
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 38

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 38.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

12) Ehdotus laiksi vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 271
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 39

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 39.

Keskustelu:

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys vuonna 86 säädetyin lain joidenkin pykälien muuttamisesta. Muutostarpeethan yleensä lähtevät käytännön osoittamista ongelmista. Olen vähän kaivellut esiin vuoden 86 käsittelyä, josta saa hyvän käsityksen siitä, mitä vam-

maisille on ollut silloin tarkoitus antaa vammais- palvelulaissa, minkälaisia palveluja ja minkälais- ta tukea. Nyt on valitettavasti todettava, että esimerkiksi kun 9 § on auki, niin hallitus ei ole halunnut tässä yhteydessä tehdä niitä välttämät- tömiä korjauksia eikä myöskään valiokunnan enemmistö näin muodoin, jotka olisivat olleet helpottamassa käytännön tulkintoja kentällä.

Tuomioistuinkäytäntö on kyllä vakiintunut niin, että se korostaa vamman edellyttämän tar- peen mukaista korvausta ja sitä, että esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan palkkauskustan- nukset korvataan kokonaisuudessaan. Vuoden 86 hallituksen esityksen perustelujen lukiessa ei ole muuhun tulokseen mahdollista tullakaan, jö- ten tästä on syntynyt oikean suuntainen käytän- tö. Nyt olisi ollut tarpeen vahvistaa tämä tuomio- istuinten ottama käytäntö muuttamalla 9 §:ää yksiselitteiseen suuntaan niin, että henkilöko- htaisen avustajan palkkaus korvataan kokonai- suudessaan. Se on siis näkyvissä voimassa ole- vassa laissa perustelujen puolella.

Tämä olisi tarpeen siitäkin syystä, että tämä hämmentää nyt tilannetta jatkoakin ajatellen, koska vammais- palvelulain 8 § puhuu palveluasumi- sesta subjektiivisena oikeutena. Kun sitten puretaan, mitä palveluasuminen on, niin se on paitsi asumista myös palveluja. Näitä palveluja taas voidaan tuottaa mitä moninaisimmilla ta- voilla. Kotipalvelujen suhteen epäselvyydet alka- vat olla hallinnassa oikeuskäytäntöjen kautta. Niitäkin on jouduttu hakemaan ennakkotapauk- sina ja vammaisia hyvin raatelevalla tavalla aina uudestaan ja uudestaan, jopa samat vammaiset samoissa kunnissa ovat joutuneet usein toista- maan vaatimuksensa.

Kotipalvelujen ja henkilökohtaisen avustajan palvelujen yhdistelmä on täysin välttämätön esi- merkiksi silloin, kun puhutaan palveluasumisen käytännön toteuttamisesta. Tarvitaan siis vam- maista auttamaan henkilö, että hän selviytyisi jokapäiväisistä toimistansa. Kotipalvelut näissä tapauksissa olisivat nyt maksuttomia, mutta hal- lituksen esitys tässä yhteydessä 9 §:n kohdalla tulisi tarkoittamaan sitä, että syntyy mahdolli- suus tulkita, että henkilökohtaisen avustajan pal- velut voivat olla vain osittain maksuttomia. Tämä on kyllä selkeästi takaisinpäin menoa ti- lanteessa, jossa olisi pitänyt käytäntö vain ottaa nyt vietäväksi lakipykäliin.

Sitä paitsi ollaan tekemisissä muutenkin peri- aatteellisesti mielestäni hyvin tärkeän asian kans- sa. Kun laman aikana on jouduttu niin monista asioista karsimaan ja on huomattu, miten vai-

keata on pienten ryhmien esimerkiksi pärjätä täs- sä huutokaupassa, mitä kukin voi lopuksi vain saada, niin näkisin, että tällaisten vaikeavam- maisten, joita tämä laki nimenomaan näiltä py- käliltään pitkälti koskee, pitäisi olla sellainen ryhmä tässä yhteiskunnassa, joiden kaikkein välttämättömimmät asiat, kansainvälisestikin tunnustetut tarpeet, hoidetaan ns. subjektiivisilla oikeuksilla.

Meillä on nyt tässä maassa 450 kuntaa, jotka jäävät kirjavasti tulkitsemaan sen tyyppisiä lake- ja, jotka jättävät mahdolliseksi sen, niin kuin nyt tässäkin muotoilussa, joka voitti valiokunnassa, tulee tapahtumaan, että elämä jatkuu hyvin tul- kinnanvaraisesti. Minusta se on epäkohta. Ei voida nimittäin minusta ajatella niin, että silloin, kun sosiaalipuolen asiat viedään johonkin Kan- saneläkelaitokseen, puhutaan etuuksista, joissa ei tarvitse olla aina harkintaa mukana. Sieltähän nyt sairausvakuutuksen edut esimerkiksi tulevat aika lailla automaattisesti, samoin monet muut etuudet. Meille on syntymässä vähän sellainen käsitys, että kun raha loppuu kuntien ja valtion- osuuksien puolella, siellä hyväksytään supistuk- set tai sitten vaihtoehtona kipataan Kansanelä- kelaitoksen hoidettaviksi. Jostakin ykskaks syn- tyä ikään kuin yhteiskuntaan lisäresursseja, joilla jokin asia voidaan hoitaa Kelan yhteydessä paremmin kuin voitiin hoitaa kuntien toimesta.

Subjektiiviset oikeudet ovat siis kuntien palve- lujen yhteyteen tarkoitettu mahdollisuus varmis- ta se, että joka puolella Suomea saataisiin mah- dollisimman yhdenmukaisesti annettua joillekin tarkoitetuille ryhmille palvelut ja taloudelliset tukitoimet. Vammaisjärjestöt, jotka ovat olleet aktiivisia, ovat toimittaneet valiokunnan käyt- töön riittävästi materiaalia, että tämä muutos olisi voitu nyt tehdä.

Mietintöönhan sisältyy nyt meidän sosiaali- de- mokraattien vastalause, jossa nimenomaan — tähän on liittynyt kristillinenkin — on haluttu antaa arvoa sille ajatukselle, että ilman tulkintaa henkilökohtaisesta avustajasta johtuvat kustan- nukset olisivat aina sellaisia, jotka yhteiskunta korvaisi. Näin toisin sanoen haluttiin meidän puoleltamme aikaisemmin eli vuonna 86 tehdyn- päätöksen pohjalta hallituksen esityksen perus- telujen puolelta tuoda tämä asia suoraan pykä- lään. Minä toivon, että asia kakkoskäsittelyssä voidaan palauttaa oikeaan lakiinsa ja saada vam- maisille erittäin elintärkeä kysymys kuntoon ja nyt ei pelkästään vaikeavammaisten kohdalta vaan myös niiden kaikkien vammaisten, joiden jokapäiväiset toiminnot jäävät täysin riippu-

maan siitä, että heillä on henkilökohtainen avustaja.

Ed. A. Ojala: Arvoisa puhemies! Ed. Vehkaoja kiinnitti todella erinomaisella tavalla huomiota äärettömän välttämättömään ja tärkeään osa-alueeseen. Tuntuu todella epäoikeudenmukaiselta, että valiokunnan enemmistö on ollut hyväksymässä tämän tyyppisen kannanoton, joka näyttää meillä luettavissa olevan.

Aikaisemmasta omasta työstäni käytännön kokemuksesta voin todeta, että suurelle osalle vammaisia, jotka todella tarvitsevat henkilökohtaista avustajaa, se on mitä tärkein tasavertaisen yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollistava tekijä. Henkilökohtaisen avustajan olemassaolo on niin välttämätön, että me, joilla vammaa ei ole, emme ehkä kykene ymmärtämäänkaan, kuinka vaikeata on osallistuminen yhteiskunnallisiin toimintoihin ja harrastuksiin. Myös lääkärissä ja muualla käynti on erittäin vaikeaa henkilöille, joilla ei henkilökohtaista avustajaa ole, puhumattakaan sokeista tai kuuroista henkilöistä.

Ei liene tarpeen se, että laitoshoido yhä lisääntyisi, mikä saattaisi tulla kysymykseen tässä tilanteessa, jolloin henkilökohtaista avustajaa ei saataisi. Näin ollen toivon, että tilanne kakkoskäsittelyssä todellakin tulisi menemään vastalauseessa olevan pykälämuutoksen mukaisesti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

13) Ehdotus laiksi säteilylain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 270
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

14) Ehdotus laiksi palkkaturvalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 303
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

Puhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. Rimmi: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys n:o 303 on sisällöltään sellainen, että siinä esitetään palkkaturvalakia muutettavaksi siten, että palkkaturvavalitukset siirrettäisiin työministeriöltä työttömyysturvalautakunnalle. Asia on varmasti sinällinsä ja kokonaisuudessaan ihan hyvä, mutta siihen sisältyy sellainen iso puute, johon eduskunta ja hallitus voisivat puuttua: Nyt on tilanne se, että palkkaturvalautakunnassa on tällä hetkellä sellainen työruuhka, että siellä keskimäärin kymmenen kuukautta kestää asioiden käsittely. On hyvin kohtuutonta, että kansalaiset joutuvat odottamaan heitä koskevia ratkaisuja näinkin pitkään ja sinä aikana kääntymään esimerkiksi toimeentulotuen puoleen, kun ei ole mahdollisuuksia saada esimerkiksi työttömyysturvaa, jos ratkaisu on kiistanalainen. Kun sinne nyt ollaan vielä siirtämässä palkkaturva-asiat, on pelättävissä, että kansalaisten oikeusturva todella tulee kärsimään ja taas tulee käsittelyaika kasvamaan.

Valiokunta kiinnitti tähän vakavaa huomiota, mutta valiokunnan enemmistö ei ollut valmis hyväksymään eduskuntaa velvoittavaa pontta, mikä olisi tässä tilanteessa aivan välttämätöntä. Asian kolmannen käsittelyn yhteydessä tulemekin tähän asiaan vielä ponnen esittämään. Todella toivon, että eduskunta katsoisi asian tärkeyden sillä tavalla, että voitaisiin voimavaroja ja resursseja turvata ja kansalaisten oikeusturva toteutuisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

15) Ehdotus laiksi jätelain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 305
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 13

Puhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

16) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 79 (HE 160)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, suullinen kyselytunti huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 17.39.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
